

KARELIA-AMMATTIKORKEAKOULU
Liiketalouden koulutusohjelma

Marja Pajari

MAATILAN KIRJANPITO, VEROTUS JA EU-TUET
– CASE: MAITOTILAN KIRJANPITO

Opinnäytetyö
Marraskuu 2014

OPINNÄYTETYÖ
Marraskuu 2014
Liiketalouden koulutusohjelma

Karjalankatu 3
80200 JOENSUU
+358 50 260 6800

Tekijä(t)
Marja Pajari

Nimeke
Maatilan kirjanpito, verotus ja EU-tuet – Case maitotilan kirjanpito

Toimeksiantaja
Yksityinen maataloudenharjoittaja

Tiivistelmä

Tässä opinnäytetyössä selvitetään, missä yritysmuodossa toimeksiantaja harjoittaa maataloustoimintaa, miten tilan kirjanpito tällä hetkellä toteutetaan ja miten veroilmoituksen tekeminen sekä EU-tukien hakeminen hoituu. Toimeksiantaja harjoittaa maataloutta Etelä-Savossa luomumaitotilalla, ja lähitulevaisuudessa edessä on sukupolvenvaihdos.

Opinnäytetyö on toteutettu kvalitatiivisena tapaustutkimuksena käyttäen strukturoimatonta haastattelumenetelmää. Haastattelun tuloksia on analysoitu teorialähtöisellä sisällönanalyysillä.

Teoriaosion alussa käsitellään maatilan kirjanpidolle asetettuja säännöksiä. Seuraavaksi käydään läpi maatalouden verotettavan tuloksen muodostumista ja tutkitaan yritysmuodon valinnan vaikutusta verotettavaan tuloon. Lopuksi esitellään maatalouden tukijärjestelmää Suomessa.

Tutkimus esittelee, kuinka teoreettisessa viitekehyksessä esitetyt aiheet liittyvät toisiinsa. Tutkimuksen tuloksena on ehdotuksia siitä, mitä maatalousyrittäjän olisi hyvä ottaa huomioon kirjanpitoa tehdessään.

Kieli

suomi

Sivuja 37

Liitteet 4

Asiasanat

maatalous, kirjanpito, tuloverotus

THESIS
November 2014
Degree Programme in Business Economics

Karjalankatu 3
80200 JOENSUU
+358 50 260 6800

Author (s)
Marja Pajari

Title
Accounting, Taxation and EU-Support in a Farm – Case Study on Dairy farm Accounting

Commissioned by
Private agricultural entrepreneurist

Abstract

This thesis aims at studying the company form of an agricultural business, current accounting practices, tax return and the application of EU subsidies. The entrepreneur owns an organic dairy farm in South Savo and plans to transfer the farm ownership to the next generation in the near future.

The qualitative case study was executed by using a method of unstructured interviews. The results were analyzed by theory-based content analysis.

The theoretical part of the thesis deals with the provisions set out for agricultural and farm accounting. It also discusses the calculation of taxable income and the effect of company forms on taxable income. Additionally, the Finnish agricultural support system is described.

The study illustrates how the various topics introduced in the theoretical frame of reference relate to each other. The thesis also gives recommendations on what should be considered in agricultural and farm accounting.

Language

Pages 37

Finnish

Appendices 4

Keywords

agriculture, accounting, income taxation

Sisältö

1	Johdanto	5
1.1	Tutkimuksen tavoite ja toteuttaminen	6
1.2	Tutkimusmenetelmät	6
1.3	Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys	8
1.4	Tutkimuksen rakenne	9
1.5	Toimeksiantaja	9
2	Maatilan kirjanpito	10
2.1	Hyvä kirjanpitolapa	10
2.2	Tositteet	11
2.3	Arvonlisäverovelvollisuus	12
2.4	Tilikausi	13
2.5	Muistiinpanovelvollisuus	13
2.6	Kahdenkertainen kirjanpito	15
2.7	Tilinpäätös	16
3	Maatilan verotus	18
3.1	Tulolähteet verotuksessa	19
3.2	Maatalouden verotettava tulos	19
3.2.1	Poistot	22
3.2.2	Tasausvaraus	24
3.3	Verotuksen suunnittelu	24
3.4	Yksityisen maataloudenharjoittajan verotus	25
3.5	Maatalousyhtymän verotus	26
3.6	Osakeyhtiön verotus	27
4	Maatilan EU-tuet	28
4.1	Maatalouden tukijärjestelmä Suomessa	29
4.2	EU:n kokonaan rahoittamat tuet	29
4.3	EU:n osittain rahoittamat tuet	30
4.4	Kansalliset tuet	30
5	Tilan kirjanpidon nykytila ja kehitysehdotukset	31
5.1	Kirjanpidon toteutus	32
5.2	Kehittämisehdotukset	33
6	Lopuksi	35
	Lähteet	37

Liitteet

Liite 1	Maataloutta harjoittavan muistiinpanoja koskevat määräykset
Liite 2	Laskelma maatalouden tuloksesta
Liite 3	Kausiveroilmoitus
Liite 4	Maatalouden veroilmoitus

1 Johdanto

Maatilatalouden yleisin yritysmuoto Suomessa on yksityinen maataloudenharjoittaja eli ammatinharjoittaja, joka rinnastetaan luonnolliseen henkilöön. Yksityiset maataloudenharjoittajat ovat toiminnastaan muistiinpanovelvollisia, mikä tarkoittaa sitä, että maatilayrittäjän on pidettävä vähintään yhdenkertaista kirjanpitoa toiminnastaan ja maatalouden positiivisesta tuloksesta on maksettava tuloveroa. Yksityinen maataloudenharjoittaja voi kuitenkin tehdä kirjanpitonsa halutessaan myös kahdenkertaisena, jolloin siitä saadaan enemmän informaatiota. Yrityksen toiminnan suunnitteluun, ohjaamiseen sekä kannattavuuden ja tuottavuuden seuraamiseksi tarvitaan tietoja, joiden avulla saavutettuja tavoitteita ja tuloksia voidaan vertailla ja analysoida.

Taloushallinnon tehtävänä on tuottaa nämä tarvittavat tiedot, ja siksi kirjanpito olisi hyvä toteuttaa tätä tukien. Tämän lisäksi kirjanpidon avulla toteutetaan tuloslaskenta, joka toimii pohjana verotusta toimitettaessa. Kirjanpidon raportteja kuten välitilinpäätöstä apuna käyttäen voidaan suunnitella myös tilikauden verotusta. Suunnittelulla tarkoitetaan ennakkoerojen tarpeen seuraamista, hankintojen suunnittelua sekä mahdollisia tilinpäätössiirtoja. Kuten muutakin elinkeinotoimintaa, myös maataloutta voidaan harjoittaa useassa eri yhtiömuodossa. Yhtiömuodon valinnalla on vaikutusta muun muassa verotukseen, ja siksi maataloudenharjoittajan olisi hyvä miettiä tarkkaan, missä yritysmuodossa toimintaa harjoitetaan. Suomessa maatilatalouden yritysmuodon vaihtoehtoina ovat osakeyhtiö, avoin- ja kommandiittiyhtiö, verotusyhtymä, osuuskunta, yksityinen maataloudenharjoittaja, yhdistys, yhteismetsä ja kalastuskunta.

Tässä tutkimuksessa selvitetään, mitä vähimmäisvaatimuksia maataloudenharjoittajan kirjanpidolle on asetettu ja miksi yrittäjän tulisi harkita kirjanpidon toteuttamista laajemmassa muodossa, kuin lain asettamien vähimmäisvaatimusten mukaisesti. Kirjanpidon ja verotuksen liittyessä olennaisesti toisiinsa, käsitellään tutkimuksessa myös maataloudenharjoittajan tuloverotusta ja annetaan muutamia esimerkkejä yritysmuodon valinnan verotuksellisesta vaikutuksesta. Maata-

lousyrittäjän tuloista merkittävä osuus tulee maataloustukien muodossa ja tästä syystä tutkimuksessa esitellään lyhyesti vielä maatalouden EU-tukijärjestelmää.

1.1 Tutkimuksen tavoite ja toteuttaminen

Tutkimuksen tavoitteena on selvittää, miten Etelä-Savossa sijaitsevan maatilan kirjanpito tällä hetkellä toteutetaan ja missä yhtiömuodossa toimintaa harjoitetaan. Lopputuloksena on tarkoitus pystyä antamaan toimeksiantajalle neuvoja tilan kirjanpidon toteuttamiseen liittyen, sekä kertomaan joitakin näkökulmia yhtiömuodon valinnan vaikutuksista. Opinnäytetyön yhtenä tarkoituksena on myös opinnäytetyön tekijän ammatillisen osaamisen kasvattaminen, sillä tekijä ei ole aiemmin perehtynyt maatalousyrittämiseen.

Opinnäytetyön tutkimustehtävinä voidaan nähdä seuraavanlaisia kysymyksiä: ”Miten maatilan kirjanpito tulee toteuttaa?” ”Miten maatilan kirjanpito kannattaisi toteuttaa?” ”Mitä tulee ottaa huomioon maatilan verosuunnittelussa?” ”Minkälainen on maatalojen tukijärjestelmä?”

Tämä tutkimus toteutettiin laadullisena tutkimuksena, jossa tutkimuksen laji on tapaustutkimus ja menetelmänä empiirisessä osuudessa käytettiin tutkimushaastattelua. Tutkimushaastattelun muodoista käytettiin strukturoimatonta yksilöhaastattelua.

1.2 Tutkimusmenetelmät

Kvalitatiivisessa eli laadullisessa tutkimuksessa lähtökohtana on todellisen elämän kuvaaminen. Tällä tarkoitetaan sitä, että laadullisessa tutkimuksessa on tavoitteena löytää tai paljastaa tosiasioita enemmän kuin todentaa jo olemassa olevia totuusväittämiä. Laadullinen tutkimus ei ole vain yhdenlainen hanke, vaan joukko moninaisia tutkimuksia. Näitä laadullisen tutkimuksen lajeja löytyy pitkä lista, josta tutkijan on osattava valita oikea tapauskohtaisesti. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2005, 152–153.)

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa kaikille lajeille yhteisinä tyypillisinä piirteinä voidaan nähdä seuraavia kohtia:

- Tutkimus on luonteeltaan kokonaisvaltaista tiedonhankintaa, ja aineisto kootaan luonnollisissa, todellisissa tilanteissa.
- Suositaan ihmistä tiedonkeruun instrumenttina.
- Laadullisten metodien käyttö aineiston hankinnassa. Tällaisia metodeja ovat esimerkiksi erilaiset tutkimushaastattelun lajit.
- Kohdejoukko valitaan tarkoituksenmukaisesti, eikä satunnaisotoksen menetelmää käyttäen. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2005, 155.)

Kun haluamme kuulla esimerkiksi ihmisten mielipiteitä ja käsityksiä, on luonnollista keskustella heidän kanssaan. Haastattelu on tieteellinen metodi ja käyttäytymis- ja yhteiskuntatieteissä tutkimushaastattelu eri muodoissaan onkin käytettyimpiä tiedonkeruumuotoja. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 11.)

Haastattelu on hyvin joustava menetelmä, joka sopii moniin erilaisiin tutkimustarkoituksiin. Toki on muistettava, että haastattelussakin on hyötynsä ja näin myös haittapuolensa. Esimerkiksi haastattelutilanteessa huomioitu haastateltavan elekieli voi olla hyödyksi, kun taas haastattelutilanteen haitaksi voi koitua haastattelijan kokemattomuus. Tutkimushaastattelut eroavat toisistaan, vaikka haastattelu käsitteenä tähtääkin informaation keräämiseen ja on ennalta suunniteltua päämäärähakuista toimintaa. Haastattelun toteuttajan on osattava valita haastattelutyyppi tieteenalan ja tutkimusotteen mukaan. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 43.)

Hirsjärvi ja Hurme (2000, 43) luokittelevat haastattelunimikkeitä niin, että strukturoitu, standardoitu lomakehaastattelu muodostaa oman luokkansa ja kaikki loput haastattelun lajit oman luokkansa. Näitä ovat esimerkiksi strukturoimaton haastattelu, puolistrukturoitu haastattelu, teemahaastattelu ja syvähaastattelu.

Strukturoimaton haastattelu

Strukturoimattomalla haastattelulla on useita erilaisia nimityksiä, kuten esimerkiksi avoin haastattelu, syvähaastattelu tai kliininen haastattelu. Strukturoimaton haastattelu juontaa juurensa kliinisestä haastattelusta, joka on jo vuosisatoja

ollut muun muassa lääkäreiden käyttämä menetelmä. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 45.)

Syvähaastattelussa käytetään avoimia kysymyksiä ja nämä haastattelut muistuttavat hyvin paljon tavallista keskustelua. Syvähaastattelussa on tarkoitus saada haastateltava syventämään vastauksiaan ja rakentaa haastattelun jatkosensa mukaan. Tämä vaatii haastattelijalta paljon tietoa ja ymmärrystä esimerkiksi mahdollisesta tutkimusongelmasta ja etsittävästä informaatiosta. Haastateltavia ei valita satunnaisotoksella, vaan tietojen antamiseen käytetään erikoistuneita henkilöitä eli informantteja. Avoimessa haastattelussa aiheen määrittely on väljää ja siirtyminen aiheesta toiseen tapahtuu haastateltavan ehdoilla. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 45–46.)

Tässä tutkimuksessa käytettiin strukturoimatonta haastattelumenetelmää, sillä tekijä koki sen olevan tutkimuksen luonteen kannalta paras vaihtoehto.

1.3 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys

Tutkimuksen eettisyys on varmistettu välttämällä epärehellisyyttä kaikissa osavaiheissa sekä selvittämällä tutkimuksen kohteena oleville henkilöille mitä tutkimuksessa tulee tapahtumaan ja mitä tietoa tullaan julkaisemaan.

Tutkimuksen luotettavuus perustuu uskottavuuteen. Tällä tarkoitetaan sitä, että tutkija luottaa tutkimuksen kohteena olevien kertovan tutkittavista asioista totuudenmukaisesti ja mitään asioita pois jättämättä. Tutkija noudattaa myös hyvää tutkimuskäytäntöä. Tämä edellyttää, että tutkittavilta saadaan tutkimukseen osallistumisestaan asiaan perehtyneesti annettu suostumus, jolla pyritään estämään tutkittavien manipulointi tieteen nimissä. Perehtyneisyydellä tarkoitetaan sitä, että tutkittavalle kerrotaan kaikki oleellinen tieto siitä, mitä tutkimuksen kulessa tulee tapahtumaan ja varmistetaan, että tutkittava on informaation ymmärtänyt. Suostumuksella tässä tarkoitetaan sitä, että tutkittava kykenee tekemään rationaalisia arviointeja hänelle annettujen tietojen perusteella, ja että tutkittava osallistuu tutkimukseen vapaaehtoisesti. (Hirsjärvi ym. 2004, 26–27.)

1.4 Tutkimuksen rakenne

Opinnäytetyön raportti sisältää teoriaosion sekä tutkimusosion. Opinnäytetyön teoreettinen osuus on kirjoitettu olemassa olevien säädösten, tutkimusten, teollisten lehtien ja kirjallisuuden perusteella. Tutkimuksessa selvitetään toimeksiantajan kirjanpidon tämänhetkinen tila sekä yhtiömuoto haastattelun ja havainnoinnin avulla.

Raportin alussa kerrotaan tutkimuksen tarkoitus ja esitellään tutkimuksen toimeksiantaja. Teoriaosiossa avataan yhdenkertaisen ja kahdenkertaisen kirjanpidon käsitettä, käydään läpi maatalouden verotusta sekä tehdään pieni katsaus maatalouden EU-tukiin. Teoriaosion tarkoitus on selvittää lukijalleen, miten nämä kaikki osiot linkittyvät toisiinsa ja minkälaisia mahdollisuuksia maataloudenharjoittajalla on. Lopuksi esitellään tutkimuksen tulokset ja pohditaan mahdollisia kehitysehdotuksia tulevaisuutta ajatellen.

1.5 Toimeksiantaja

Toimeksiantajan tila sijaitsee Etelä-Savon maakunnassa C1-tukialueella (tukialueista lisää luvussa 4), ja tilalla tuotetaan luonnonmukaisesti maitoa. Tila on ollut suvun omistuksessa jo vuodesta 1963 ja on tällä hetkellä toisella sukupolvella. Tilalla tehdään lähivuosina sukupolvenvaihdos. Tilalle on tehty opinnäytetyönä vuonna 2012 tilan kehittämissuunnitelma. Näiden kahden opinnäytetyön on tarkoitus olla apuna tilan tulevaisuutta suunnitellessa.

Tilalla harjoitetaan luonnonmukaista peltoviljelyä ja luonnonmukaista kotieläintuotantoa. Tilan tavoitteena on kannattava yritystoiminta kestävän kehityksen periaatteiden mukaan. Tämä tarkoittaa kyseisellä tilalla lähinnä viljelyä maaperän ehdoilla, siis luonnonmukaisesti viljellen. Luonnonmukaisessa viljelyssä ei käytetä kemiallisia lannoitteita eikä kemiallisia kasvinsuojeluaineita. Luonnonmukaisessa kotieläintuotannossa pyritään omavaraisuuteen. Käytännössä pyritään siihen, ettei tuotantopanoksia tarvitsisi ostaa, vaan kaikki pyritään tuottamaan itse. Tilalla ollaankin lähes omavaraisia karjan rehun suhteen ja tuotantopanosten ostoa on vähäistä. Tilalle ostetaan mm. polttoaineita, siemenviljaa ja

kalkkia maanparannusaineeksi. Suuria investointeja ei ole tehty vuosiin, ja tila onkin lähes velaton.

2 Maatilan kirjanpito

Yksityiset maataloudenharjoittajat sekä maatalousyhtymät ovat muistiinpanovelvollisia, mutta eivät kirjanpitovelvollisia. Tämä tarkoittaa sitä, että heidän on pidettävä yhdenkertaista kirjanpitoa. Tällainen maatilayrittäjä voi kuitenkin halutessaan tehdä kahdenkertaista kirjanpitoa. Näin ollen maatilayrittäjän kannattaakin harkita tarkkaan, kumpi tapa on hyödyllisempi. Kahdenkertainen kirjanpito tulisi nähdä mahdollisuutena, joka antaa enemmän informaatiota yrityksen toiminnasta. (Kuisma & Kallio 2009, 158.) Mikäli kyseessä on jokin muu maatalouden yritysmuoto, kuten esimerkiksi osakeyhtiö, on se toiminnastaan kirjanpitolain (1336/1997) mukaan kirjanpitovelvollinen.

Verottaja luokittelee maatilayrittäjät alkutuottajiksi. Arvonlisäverovelvollisen op-
paassa (Verohallitus 2011, 7) alkutuotanto määritellään seuraavasti:

Alkutuotannon harjoittamista on maatalouden, metsätalouden, puutarhatalouden, metsästyksen, kalastuksen, kalankasvatuksen, ravustuksen, ravunkasvatuksen, turkistarhauksen ja poronhoidon harjoittaminen sekä jäkälän ja käpyjen poiminta tai muu tällaisen luonnontuotteen talteen ottaminen. Maataloudella tarkoitetaan varsinaista maataloutta sekä sellaista erikoismaataloutta taikka maa- ja metsätalouteen liittyvää toimintaa, jota ei pidetä maataloudesta erillisenä liikkeenä.

2.1 Hyvä kirjanpitotapa

Kirjanpitovelvollisen on noudatettava hyvää kirjanpitotapaa, jota ohjaavat lainsäädännön lisäksi Kirjanpitolautakunnan antamat yleisohjeet, lausunnot ja poikkeusluvut (Salin 2012, 9). Hyvää kirjanpitotapaa ei laissa ole täsmällisesti määritelty, mutta sen katsotaan vaativan, että kirjanpidossa noudatetaan lainsäädäntöä, sekä sitä vastaavia määräyksiä ja kirjanpidon yleisiä periaatteita (Järvinen, Prepula, Riistama & Tuokko 2000, 49). Kirjanpidon yleiset periaatteet löytyvät kirjanpitolaista ja tärkeimmiksi kohdiksi mainittakoon hyvä kirjanpitotapa, oikeat ja riittävät tiedot sekä yleiset tilinpäätösperiaatteet (Karttunen 2011, 122).

2.2 Tositteet

Kirjanpitoon tehtävät kirjaukset perustuvat tositteisiin, joita ovat esimerkiksi myynti- ja ostolaskut, kassakuitit ja pankin antamat tiliotteet. Jokaisessa tositteessa on oltava oston tai myynnin tapahtumapäivän päiväys tai laskun laatimispäivämäärä. Tositteet on myös numeroitava järjestelmällisesti, jotta tosite ja sen perusteella tehty kirjaus voidaan yhdistää toisiinsa. Useimmiten kunkin tilikauden ensimmäinen tosite aloitetaan numerosta yksi, seuraava saa numeron kaksi ja niin edelleen. (Salin 2012, 19.)

Tositteesta on aina myös selvittävä, mitä on ostettu tai myyty ja siitä on myös käytävä ilmi, milloin tuote on vastaanotettu tai luovutettu. Verottajaa varten on myös tärkeää, että menotositteesta selviää, että meno liittyy maatalouden toimintaan eikä alkutuottajan yksityistalouteen. (Salin 2012, 19; Kirjanpitolaki 1336/1997.)

Kirjanpidossa tehtävän arvonlisäverotuksen ostovähennyksen edellytyksenä on, että ostosta on kirjanpitotositteena lain vaatimukset täyttävä lasku. Lasku voi kuitenkin muodostua useasta erillisestä asiakirjasta. Näin ollen varsinaisessa laskussa ei tarvitse olla kaikkia arvonlisäverolain vaatimia merkintöjä. Tällöin tietojen on oltava muussa asiakirjassa, joka on sekä myyjällä että ostajalla. Edellytyksenä on, että jälkimmäisessä asiakirjassa on yksiselitteinen viittaus toiseen asiakirjaan. Laskussa voidaan esimerkiksi viitata ostajalle samassa yhteydessä annettavaan lähetyslistaan, jossa on selvitetty myyty tavara. Riittävää on, että asiakirjat yhdessä täyttävät arvonlisäverolain sisältövaatimukset. Luettelo pakollisista laskumerkinnöistä löytyy arvonlisäverolaista. (Talouhallintoliitto ry 2011; Verohallinto 2012.)

Joillakin aloilla on vakiintunut menettely, jossa ostaja laatii tosittteen myyjän puolesta. Näin tapahtuu yleisesti muun muassa puukaupassa johtuen siitä, että ostajalla on hallussaan kaikki se tieto, johon veloitus perustuu. Myös tällaista menettelyä voidaan pitää hyvän kirjanpitotavan mukaisena. Näissä erityistilanteissa on myös katsottu ostajan laatiman laskun täyttävän arvonlisäverotuksessa tosittteelle asetut vaatimukset. (Kirjanpitolautakunta 2000.)

Mikäli tositetta kirjattavasta tapahtumasta ei ole olemassa, on tosite tehtävä itse. Tällainen tilanne voi tulla kyseeseen silloin, kun tositetta ulkopuoliselta ei ole saatu tai tosite on hävinnyt eikä jäljennöstä alkuperäisestä tositteesta ole mahdollista saada. Silloin tositteessa on syytä mainita syy tositteen puuttumiseen ja tosite on varmennettava alkutuottajan omalla allekirjoituksella. Näitä itse tehtyjä tositteita on syytä kuitenkin välttää, sillä verottaja voi pitää niitä epäluotettavina. (Salin 2012, 20.)

Tositteet ja liiketapahtumia koskeva kirjeenvaihto on säilytettävä vähintään kuusi vuotta sen vuoden lopusta, jonka aikana tilikausi on päättynyt (Kirjanpitolaki 1336/1997).

2.3 Arvonlisäverovelvollisuus

Alkutuotannon harjoittajaan sovelletaan arvonlisäverolain yleisiä verovelvollisuuden periaatteita. Tämä tarkoittaa sitä, että verovelvollinen suorittaa arvonlisäveroa alkutuotteiden (esimerkiksi puutavara, elintarvikkeet, eläimet) myynnistä ja näin ollen hänellä on myös oikeus vähentää alkutuotannon harjoittamiseen liittyvien hankintojen arvonlisäverot. (Verohallinto 2011, 7.)

Yleisin käytäntö arvonlisäveron maksussa on kuukausimenettely. Tämä tarkoittaa sitä, että arvonlisävero maksetaan viimeistään kohdekuukautta seuraavan toisen kuukauden 12. päivä, esimerkiksi tammikuun arvonlisäverot tilitetään maaliskuussa. Alkutuottajat tilittävät arvonlisäveronsa valtiolle kuitenkin joka vuosi helmikuun lopussa ja tätä kutsutaan vuosimenettelyksi. Käytännössä alkutuottajat siis antavat arvonlisäverotietonsa kausiveroilmoituksella (liite 3) kalenterivuoden mittaiselta verokaudelta niin, että ilmoitus ja maksu ovat perillä Verohallinnossa viimeistään kalenterivuotta seuraavan helmikuun 28. päivänä. (Kuisma & Kallio 2009, 170; Verohallinto 2011, 39.)

Alkutuottajilla on kuitenkin halutessaan mahdollisuus siirtyä neljännesvuosi- tai kuukausimenettelyyn, mutta siirtyminen edellyttää hakeutumista ja uuteen menettelyyn siirtyminen voi tapahtua vasta hakemuksen tekemistä seuraavan kalenterivuoden alusta lähtien. Hakeutumista kannattaa harkita tarkkaan, sillä valinta sitoo kolme vuotta. Mikäli alkutuotantoa harjoitetaan yhtiömuodossa ja lii-

kevaihto ylittää vuodessa 8 500 euroa, on arvonlisäverot ilmoitettava ja maksettava kuukausittain. Kuukausimenettely on yleensä pakollinen myös niille, joilla on alkutuotannon lisäksi muuta arvonlisäverollista toimintaa. (Rosbäck 2012.)

2.4 Tilikausi

Tilikausi on normaalisti 12 kuukautta. Eräissä tilanteissa tästä voidaan kuitenkin poiketa. Toimintaa aloitettaessa, lopettaessa taikka tilinpäätöksen ajankohtaa muutettaessa saa tilikausi olla lyhyempi tai pitempi. Tilikausi ei kuitenkaan koskaan saa olla pitempi kuin 18 kuukautta. (Kirjanpitolaki 1336/1997.)

Kahdenkertaisessa kirjanpidossa tilikausi voi alkaa minä päivänä tahansa ja päättyä kahdentoista kuukauden kuluttua tästä päivästä (Salin 2012, 11). Tavanomaisempaa kuitenkin on, että tilikausi alkaa kuukauden alusta ja loppuu kuukauden viimeiseen päivään.

Yhdenkertaista kirjanpitoa pitävän tilikausi on aina kalenterivuosi, eikä hän voi vapaasti valita tilikauden päättymispäivää. Tällaista toimintaa aloitettaessa saa tilikausi kuitenkin olla kalenterivuotta lyhyempi tai pitempi, enintään kuitenkin 18 kuukautta. (Salin 2012, 11.)

2.5 Muistiinpanovelvollisuus

Muistiinpanovelvollisen kirjanpitomerkinnöistä puhuttaessa käytetään useimmiten seuraavia käsitteitä: muistiinpanot, merkinnät muistiinpanokirjaan ja kirjanpito. Tässä asiayhteydessä nämä kaikki tarkoittavat käytännössä samaa asiaa.

Muistiinpanovelvollisen on merkittävä kirjanpitoonsa tulot, menot, korot, verot, oma käyttö sekä tulonhankkimistoimintaa varten saadut tuet (Järvinen ym. 2000, 531). Tulo- ja menoeriä sekä arvonlisäveron määriä ja veron perusteita osoittavien merkintöjen on perustuttava päivättyihin ja numeroituihin tositteisiin (Verohallituksen päätös 1807/1995 muistiinpanovelvollisuudesta ja muistiinpanoista).

Maatilatalouden kirjaukset kirjanpitoon tehdään, kun raha vaihtaa omistajaa eli kassaperiaatteella. Näin ollen menot ja tulot kirjataan kirjanpidossa sille päivälle, jona maksu tapahtuu. (Kuisma & Kallio 2009, 159.) Kaikki kirjaukset on tehtävä selvästi ja pysyvästi, sekä aikajärjestyksessä (Kirjanpitolaki 1336/1997). Tiliotteet laitetaan pankeittain numerojärjestykseen ja käteiskassatositteet päiväjärjestykseen. Myyntilaskujen kopiot ja alkuperäiset ostolaskut liitetään tiliotteiden liiketapahtumiin. Myös muistiinpanovelvollisen itsensä laatimat tositteet on järjestettävä ja ne on varmistettava allekirjoituksella. Tällaisia tositteita kutsutaan muistiotositteiksi ja ne koskevat yleensä muuta kuin maksua, kuten jakso- tusta, oikaisua tai tiliöinnin korjausta. (Kuisma & Kallio 2009, 159.)

Käytännössä yhdenkertaisessa kirjanpidossa kirjaukset tehdään tileille, mutta vastatiliä ei toisin kuin kahdenkertaisessa kirjanpidossa käytetä. Kirjauksista ei siis ilmene, onko raha tulosta tullut kassaan vai pankkitilille tai onko menoon käytetty raha otettu kassasta vai pankkitililtä. Tilikartta eli luettelo kirjanpidossa käytettävistä tileistä on laadittava vähintään ammatinharjoittajan tuloslaskelma- kaavan tuotto- ja kuluerittelyjä vastaavaksi. Jokaisesta kirjanpitoon kirjattavasta tapahtumasta merkitään rahamäärän, tapahtuman päiväyksen ja tositenumeron lisäksi vientiselite, joka kertoo lyhyesti mistä tapahtumassa on kyse. (Salin 2012, 24.)

Taulukko 1. Esimerkki yhdenkertaisesta kirjanpidosta (Salin 2012, 164)

Pvm	Tosite no.	Selite	Myynti- tuotot 23 %	Ostot 23 %	Ajo- neuvo- kulut	Koneet ja kalus- to 23 %	Suori- tettava alv	Vähennettävä alv
1.1.	1	Polttoaine			79,50			
2.1.	2	Rehua		1 000				230,00
8.1	3	Myynti- lasku 1	390,24				89,76	
12.1	4	Traktori				24 000		5 520
24.1	5	Myynti- lasku 2	4 000				920	
Tammikuu yhteensä			4 390,24	1 000	79,50	24 000	1 009,76	5 750

Verokaudelta maksettavan arvonlisäveron määrä saadaan vähentämällä verokaudelta suoritettavien arvonlisäverojen määrästä verokaudelta vähennettävät arvonlisäverot. Mikäli verokaudelta jää enemmän vähennettävää arvonlisäveroa kuin suoritettavaa arvonlisäveroa (taulukko 1), syntyy negatiivista arvonlisäveroa eli palautukseen oikeutettavaa veroa. (Salin 2012, 13.)

Yhdenkertaista kirjanpitoa pitävän alkutuottajan on säilytettävä kirjanpitokirjansa järjestettyinä ja tässä maassa vähintään kuusi vuotta sen vuoden lopusta, jonka aikana tilikausi on päättynyt. Muistiinpanovelvollisen tulee noudattaa kirjanpitolakia soveltuvin osin ja näin ollen tulee hänen muun muassa noudattaa yhdenkertaisessa kirjanpidossaan hyvää kirjanpitotapaa. (Kirjanpitolaki 1336/1997.) Verohallituksen päätöksessä muistiinpanovelvollisuudesta ja muistiinpanoista (1807/1995) annetaan erityisiä määräyksiä koskien maataloutta harjoittavan muistiinpanoja (liite 1).

2.6 Kahdenkertainen kirjanpito

Kahdenkertaisella kirjanpidolla viitataan siihen, että kirjanpitoon kirjattavan tapahtuman rahamäärä kirjataan aina vähintään kahdelle tilille. Tätä varten jokaisella tilillä on kaksi puolta, debet ja kredit. Debet-merkinnät osoittavat rahan käyttöä ja kredit-merkinnät taas rahanlähdettä. Kahdenkertaisen kirjanpidon tilit voidaan esittää tiliristikkona, jossa debet tarkoittaa aina tilin vasenta puolta ja kredit oikeaa puolta (kuvio 1). Kirjattava rahamäärä merkitään siis aina yhden tilin debet-puolelle ja toisen tilin kredit-puolelle. Kirjaus voidaan myös jakaa usealle tilille, mutta debet-puolelle merkittyjen summien yhteenlaskettu määrä on aina oltava yhtä suuri kuin kredit-puolelle merkittyjen summien yhteenlaskettu määrä. (Salin 2012, 25.)

Tili	
debet veloitus	kredit hyvitys

Kuvio 1. Esimerkki tiliristikon tilistä

Kahdenkertainen kirjanpito perustuu samalla tavoin tositteisiin, mitä kohdassa muistiinpanovelvollisuus mainitaan ja myös vaatimukset tositteille ja tositemerkinnöille ovat samat.

Kahdenkertaista kirjanpitoa voidaan kirjanpitolain mukaan tehdä maksu- tai suoriteperusteisesti. Maksuperustetta käytettäessä menot ja tulot kirjataan sitä mukaa, kun maksut tapahtuvat. Kuitenkin vain ammatin- ja maataloudenharjoittaja saa soveltaa maksuperustetta arvonlisäverotuksessa ja laatia tilinpäätöksensä maksuperusteisena. Suoriteperuste tarkoittaa, että meno kirjataan silloin, kun ostettu tavara tai palvelu on vastaanotettu, ja tulo kirjataan silloin, kun myyty tavara tai palvelu on luovutettu. Arvonlisäverolain mukaan voidaan kirjanpito tehdä myös laskutusperusteisesti. Laskutusperuste tarkoittaa sitä, että myynnit ja ostot kirjataan sille kuukaudelle, jona lasku on annettu tai saatu. Mikäli esimerkiksi myynti kirjattaisiin vasta sille kuukaudelle, jona asiakas on maksanut laskun, voivat myynnistä suoritettavat arvonlisäverot kohdistua väärälle kuukaudelle. Ennakkomaksuista arvonlisävero suoritetaan siltä kuukaudelta, jona maksu on maksettu. Tilikauden päättyessä on liikkeenharjoittajan kuitenkin siirryttävä suoriteperusteen noudattamiseen. Laskuttamatta olevat myynnit ja ostot on silloin kohdistettava tilikauden viimeiselle kuukaudelle. (Järvinen ym. 2000, 41; Salin 2012, 17–18.)

Kirjanpitokirjat, tililuettelo, tasekirja ja tase-erittelyt on kahdenkertaista kirjanpitoa pidettäessä säilytettävä vähintään 10 vuotta tilikauden päättymisestä (Kirjanpitolaki 1336/1997).

Kahdenkertaisen kirjanpidon oppiminen saattaa olla haastavaa, mutta sen avulla yritystoiminnan talouden seuraaminen helpottuu huomattavasti.

2.7 Tilinpäätös

Jokaiselta tilikaudelta on laadittava tilinpäätös. Tilinpäätös antaa paljon tärkeää informaatiota. Siitä selviää muun muassa yrityksen tulos ja taloudellinen asema. Tuloslaskelman tehtävänä on kuvata, miten tilikauden tulos on muodostunut. Taseen tehtävänä on kuvata tilinpäätöspäivän eli tilikauden päättymispäivän taloudellinen asema. Taloudellisella asemalla viitataan yrityksen varallisuuden

eli varojen ja velkojen erotuksen määrään. Maatalouden varoihin luetaan muun muassa pellot, talousrakennukset ja maatalouskoneet. Pienessä yrityksessä tilinpäätöksen suunnittelussa painottuu myös verotukseen liittyvät tekijät. Tämä johtuu siitä, että kirjanpidon ja tilinpäätöksen sisältämää informaatiota käytetään hyväksi veroilmoituksessa, verotuksen toimittamisessa ja tarkastamisessa. (Leppiniemi 2005, 15–18.)

Kahdenkertaista kirjanpitoa pitävän tilinpäätökseen sisältyvät tuloslaskelma, tase ja liitetiedot. Lisäksi on laadittava tase-erittelyt. Yhdenkertaista kirjanpitoa pitävän tilinpäätökseen sisältyvät tuloslaskelma, mahdolliset liitetiedot ja eriteltyt luettelot tilikauden päättyessä olleesta ammattia varten hankituista vaihto- ja käyttöomaisuudesta, sekä ammatista johtuneista saamisista, veloista ja varauksista. Jotta tilinpäätös on virallinen, on se päivättävä ja allekirjoitettava. (Salin 2012, 129; Kirjanpitolaki 1336/1997.) Yhdenkertaista kirjanpitoa pitävän maataloudenharjoittajan on laadittava laskelma maatilan tuloksesta verohallinnon julkaiseman kaavan mukaisesti (liite 3) ja liitettävä laskelma muistiinpanoihinsa (Verohallinnon päätös 1807/1995).

Tilinpäätöstä laadittaessa tärkeimpänä tavoitteena on antaa lukijalle oikea ja riittävä kuva. Kirjanpitolain mukaan tämä tarkoittaa sitä, että tilinpäätöksen tulee antaa oikeat ja riittävät tiedot kirjanpitovelvollisen toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Tätä varten tarpeelliset lisätiedot on ilmoitettava liitetiedoissa. Kahdenkertaista kirjanpitoa pitävän on laadittava tilinpäätös neljän kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä. Tilikauden päättyessä joulukuun lopussa on tilinpäätös käytännössä kuitenkin tehtävä lyhyemmässä ajassa, sillä liikkeen- tai ammatinharjoittajan veroilmoitus on yleensä jätettävä huhtikuun alussa. Yhdenkertaista kirjanpitoa pitävän on laadittava tilinpäätös jo kahden kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä. (Kirjanpitolaki 1336/1997.)

Tilinpäätöksen keskeisistä periaatteista, ulkomuodosta ja sen sisällöstä säädetään kirjanpitolaisissa (1336/1997) sekä kirjanpitoasetuksessa (1339/1997).

Kirjanpitolain mukaan tilinpäätös on kirjoitettava sidottuun tai tilinpäätöksen valmistumisen jälkeen sidottavaan kirjanpito- tai tasekirjaan. Myös sen sivut tai

aukeamat on numeroitava. Mikäli yhdenkertaista kirjanpitoa tehdään käsin, voidaan tilinpäätös tehdä samaan kirjanpitokirjaan kuin kirjauksetkin. (Kirjanpitolaki 1336/1997.)

3 Maatilan verotus

Kirjanpidon päätehtävänä on tuloslaskenta, joka toimii pohjana verotusta toimitettaessa. Kirjanpidossa seurataan erilaisia kuluja erikseen muun muassa verotusta varten, sillä se helpottaa veroilmoituksen täyttämistä. Tämän luvun tarkoituksena ei ole antaa tyhjentävää vastausta siitä, kuinka verotus maatilalla tulisi toteuttaa, vaan antaa lukijalle näkemystä maatilayrittämisen verotuksellisista mahdollisuuksista. Verotusta lähestytään tässä luvussa kolmen eri yritysmuodon näkökulmasta: maataloudenharjoittajan, maatalousyhtymän sekä osakeyhtiön.

Suomessa maksetaan sekä välittömiä että välillisiä veroja, joita Suomen valtio, kunnat sekä evankelisluterilaiset ja ortodoksiset kirkot ovat oikeutettuja keräämään toimintaansa varten. Välittömillä veroilla tarkoitetaan veroja, jotka tulevat suoraan verovelvollisen maksettaviksi ja määräytyvät verovelvollisen tulojen perusteella, kun taas välillisillä veroilla tarkoitetaan niin sanottuja kulutusveroja, joissa veron lopullinen maksaja on lopputuotteen tai palvelun käyttäjä. (Holopainen & Levonen 2008, 181.)

Yritystoiminnan tulosta maksetaan tuloveroa valtiolle. Tulovero on välitön vero, joka on joko progressiivinen tai suhteellinen. Progressiivisella tuloverolla tarkoitetaan sitä, että verot lisääntyvät suhteessa tulojen lisäykseen ja suhteellinen tulovero taas puolestaan määräytyy samalla veroprosentilla tuloista riippumatta. Suhteellisia verokantoja ovat muun muassa kunnallis- ja kirkollisvero sekä yhteisöjen maksama yhteisövero. (Holopainen & Levonen 2008, 181–182.)

3.1 Tulolähteet verotuksessa

Verovelvollisen verotettava tulokokonaisuus voi koostua eri tulolähteistä, joita suomessa on kaiken kaikkiaan kolme: henkilökohtainen tulolähde, maatalouden tulolähde sekä elinkeinotoiminnan tulolähde. Verotus määräytyy kussakin tulolähteessä sitä koskevan verolain mukaan seuraavasti; Tuloverolaki (TVL) sisältää määräykset henkilökohtaisten tulojen verottamisesta, kuten tulojen jakamisesta pääoma- ja ansiotuloksi, Maatilatalouden tuloverolaki (MVL) määrää maatalouden tuloksen verottamisesta ja Elinkeinooverolaki (EVL) liike- ja ammattitoiminnan tuloksen verottamisesta. (Kovalainen 2007, 19.) Sovellettava tuloverolaki määräytyy toiminnan luonteen mukaan.

Eri tulolähteet voivat tuottaa verotettavaa tuloa tai tappiota samana verovuonna. Verovelvollinen ei kuitenkaan voi kuitata eri tulolähteiden verotettavia tuloksia ja tappioita keskenään, vaan tappio voidaan vähentää saman tulolähteen tuloksesta myöhempinä vuosina, ellei toisin määrätä. Sama pätee myös eri tulolähteiden tuloihin ja menoihin, saman tulolähteen sisällä lasketaan kaikki tulot yhteen ja vähennetään niistä kyseisen tulolähteen menot. (Kovalainen 2007, 18.)

Verovelvollisen on huomioitava, että jokaisessa tulolähteessä verotettava tulos lasketaan hieman eri tavoin. Esimerkiksi veronalaisten tulojen ja menojen jaksottaminen, luovutusvoittojen verokohtelu, korkojen vähentäminen ja erilaiset verohuojennukset käsitellään erilailla riippuen sovellettavasta tuloverolaista. Myös nettovarallisuuden arvostamisessa on eroavaisuuksia. Näistä kerrotaan tarkemmin seuraavissa luvuissa.

3.2 Maatalouden verotettava tulos

Maatalouden verotettava tulos saadaan kun vähennetään maatalouden puhtaasta tulosta maatalouden velan korot sekä mahdolliset kurssi- ja indeksitappiot. Maatalouden puhtaalla tulolla tarkoitetaan verovuoden aikana maataloudesta rahana tai rahanarvoisena etuutena saatujen tulojen ja tulon hankkimisesta sekä säilyttämisestä johtuneiden vähennyskelpoisten menojen erotusta. (Maatilatalouden tuloverolaki 543/1967.) Tässä luvussa luetellaan laajalti maatalouden veronalaisia tuloja sekä vähennyskelpoisia menoja, mutta on huomattava että

nämä luettelot eivät ole tyhjentäviä ja niihin löytyy tarkennuksia Maatilatalouden tuloverolaista (543/1967).

Maatilatalouden tuloverolain (543/1967) mukaan maatalouden veronalaisia tuloja ovat muiden maataloudesta rahana tai rahanarvoisina etuuksina saatujen tulojen lisäksi muun muassa:

- Kotieläimistä sekä maatalous- ja puutarhatuotteista saadut luovutushinnat ja vastikkeet sekä niistä ja sadonvarasta saadut vahingon-, vakuutus- ja muut korvaukset. Mikäli olennainen osa kotieläimistä myydään tai menetetään verovuoden aikana, voidaan näistä saadut luovutushinnat tai korvaukset vaatia verotettavaksi verovuoden ja kahden sitä seuraavan verovuoden aikana veronalaisina tuloina tasaerissä.
- Maatalouteen kuuluvien rakennusten ja rakennelmien tai niiden osan luovutushinnat ja niistä saadut vahingon-, vakuutus- ja muut korvaukset, kuten vuokrat. Rakennusten ja rakennelmien hankintaan ja perusparannuksiin saadut avustukset ovat veronalaista tuloa, mutta ne useimmiten saadaan tuloutettua vähentämällä ne näiden hankinta- tai perusparannusmenoista. Maatilan tai sen osan luovutuksen yhteydessä on otettava huomioon, että myös rakennuksista ja rakennelmista saadut voitot verotetaan tuloverolaissa säädetyllä tavalla joko pääomatuloina tai verovaapaana tulona.
- Sellaisista maatalouden koneista, kalustosta ja laitteista saadut luovutushinnat ja muut vastikkeet sekä niistä saadut vahingon-, vakuutus- ja muut korvaukset, joiden todennäköinen taloudellinen käyttöaika on enintään kolme vuotta. Taloudelliselta käyttöajaltaan yli kolme vuotta olevien koneiden luovutushinnat ja muut vastikkeet, niistä saadut vahingon-, vakuutus- ja muut korvaukset sekä niiden hankkimista tai perusparannusta varten saadut avustukset on vähennettävä muiden koneiden poistamatomasta menojäännöksestä.
- Maatalouteen saadut avustukset ja korvaukset, kuten tilatuki, luonnonhaittakorvaus, nuorten viljelijöiden tuki ja maidon pohjoinen tuotantotuki, kuitenkin lukuun ottamatta uudis- ja kivenraivauspalkkioita ja muita niihin verrattavia maanparannusavustuksia. Jälkimmäiseen liittyvien konei-

den, kaluston ja laitteiden hankkimista tai perusparannuksia varten saadut avustukset ja korvaukset kuitenkin tuloutetaan Maatilatalouden tuloverolain 8 §:ssä ja salaojitusavustukset 10 §:ssä säädetyllä tavalla sekä rakennusten ja rakennelmien hankintaan ja perusparannuksiin saadut avustukset vähentämällä ne vastaavista hankinta- tai perusparannusmenoista.

- Maatilalla olevan tuotantolaitoksen tuotteiden sekä ostettujen maataloustarvikkeiden myynti- ja luovutushinnat. Myös maa- tai metsätalouden yhteydessä harjoitetusta muusta toiminnasta saadut tuotot ja korvaukset, mikäli tuotantolaitosta tai toimintaa ei ole pidettävä eri liikkeenä. Veronalaiseksi tuloksi katsotaan myös tilalta otetusta sorasta, savesta, mulhasta, turpeesta, jäkälästä ynnä muusta sellaisesta saadut luovutushinnat ja muut vastikkeet sekä niihin liittyvät vahingon-, vakuutus- ja muut korvaukset ja kalastuksella tai metsästyksellä saatujen tuotteiden luovutushinnat.
- Maatalouden koneista, kalustosta, laitteista, hevosista sekä muista tuotantovälineistä saadut vuokrat ja muut käyttökorvaukset. Myös verovelvollisen maa- tai metsätaloutta varten palkattujen työntekijöiden työstä käyttökorvausten yhteydessä saadut palkat ja muut korvaukset ovat veronalaista tuloa. Mikäli verovelvollinen käyttää hevosta tai traktoria metsäajossa tai muussa työssä toisen johdon ja valvonnan alaisena, katsotaan tästä käyttökorvauksesta 50 prosenttia maatalouden veronlaiseksi tuloksi ja loppuosa verotetaan verovelvollisen henkilökohtaisena tulona, ellei toisin näytetä.
- Maatalouteen kuuluvan omaisuuden tuottamat korot sekä 75 prosenttia muusta kuin julkisesti noteeratusta yhtiöstä saadusta osingosta ja 85 prosenttia julkisesti noteeratusta yhtiöstä saadusta osingosta.
- Verovelvollisen toiseen tulolähteeseen siirrettyjen maatalous- ja puutarhatuotteiden todennäköinen luovutushinta siirtohetkellä. Myös verovelvollisen toiseen tulolähteeseensä siirtämän muun kuin edellä mainitun omaisuuden verotuksessa poistamatta oleva hankintamenon osa katsotaan veronlaiseksi tuloksi.

Maatilatalouden tuloverolain (543/1967) mukaan maatalouden vähennyskelpoisia menoja ovat maatalouden tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä johtuvat menot, joihin muun ohessa luetaan:

- Maataloudessa työskennelleille henkilöille rahana maksetut palkat, heidän ja heidän omaistensa eläkkeet ja työsuhteeseen perustuvat avustukset sekä työntekijöiden ja heidän omaistensa eläke-, sairauskorvaus-, työkyvyttömyyskorvaus- ja muiden niiden kaltaisten oikeuksien järjestämisestä johtuvat vakuutus- ja muut sellaiset maksut. Vähennyskelpoisia ovat myös verovelvollisen ja hänen perheenjäsenensä pakollisesta eläkevakuutuksesta suoritettavat maksut, maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/1981) perusteella suoritettavat maksut ja maatalousyrittäjien eläkeläisissä (1280/2006) tarkoitetut ryhmähenkivakuutuksen maksut sekä verovelvollisen perheenjäsenen palkka ja muut etuudet.
- Maataloutta varten hankittujen siementen, lannoitteiden, maanparannus- ja kasvinsuojeluaineiden, rehujen, poltto- ja voiteluaineiden sekä sähkön hankintamenot. Myös maataloutta varten hankittujen kotieläinten hankintamenot ja karjantarkkailusta ja -lääkinnästä sekä viljavuustutkimuksesta ja muusta sellaisesta johtuneet menot ovat vähennyskelpoisia.
- Tilalla olevien rakennusten ja rakennelmien, maataloudessa käytettyjen koneiden, kaluston ja laitteiden sekä salaojien, siltojen, patojen ja muiden sellaisten hyödykkeiden hankinta- ja perusparannusmenot.
- Kiinteistövero siltä osin kuin se kohdistuu maatalouden käytössä olevaan kiinteistöön ja yleisradioverosta annetun lain (484/2012) nojalla suoritettava yhteisön yleisradiovero.

Maatilatalouden tuloverolain 7 §:ssä säädetään erikseen menoista, jotka eivät ole vähennyskelpoisia.

3.2.1 Poistot

Maatalouden verotettavaa tulosta laskettaessa taloudelliselta käyttöajaltaan yli kolme vuotta olevien koneiden, kaluston ja laitteiden sekä rakennusten ja rakennelmien hankinta- ja perusparannusmenot vähennetään menojäännöksestä

tehtävillä poistoilla. Taloudellinen käyttöaika tarkoittaa aikaa, jona hyödykkeen ennakoitaan tuottavan tuloa. Menojäännöksellä tarkoitetaan verovuonna tai aiempina verovuosina käyttöön otettujen edellä mainittujen hyödykkeiden poistamattomien hankintamenojen sekä perusparannusmenojen yhteissummaa, josta on vähennetty verovuonna saadut luovutushinnat, vakuutus-, vahingon-, ja muut korvaukset sekä hankintaan ja perusparannuksiin saadut avustukset. Rakennusten ja rakennelmien menojäännöstä laskettaessa hankintamenosta vähennetään saadut investointituet, luovutushinnat, vakuutuskorvaukset, rakennusavustukset sekä rakennukseen purettavat tasausvaraukset. Maatilatalouden tuloverolaissa on määritelty maatilalan omaisuusosien poistoprosentit (taulukko 2). (Maatilatalouden tuloverolaki 543/1967.)

Taulukko 2. Maatilatalouden omaisuusosien maksimipoistoprosentit

Omaisuusosa	Poisto- %
Maatalouden käytössä olevat asuin-, toimisto- tms. rakennukset	6
Tuotantorakennukset	10
Kasvihuoneet tms. rakennelmat	20
Koneet, kalustot ja laitteet	25
Ympäristöinvestoinnit	25
Salaojat	20
Sillat, kaivot, asfaltointi yms. jotka eivät kuulu ympäristöinvestointeihin	10

Enintään 1 000 euron suuruinen maatalouden rakennuksen tai rakennelman poistamaton hankintameno voidaan kuitenkin vähentää kertapoistona. Mikäli verovelvollinen osoittaa, että rakennuksen tai rakennelman käypä arvo on omaisuuden arvonalenemisen, kuten tuhoutumisen, vahingoittumisen tai muun syyn vuoksi pienempi kuin sen poistamaton hankintameno, saadaan hankintamenosta tehdä lisäpoisto, joka alentaa poistamattoman hankintamenon käyvän arvon suuruiseksi. (Maatilatalouden tuloverolaki 543/1967.)

3.2.2 Tasausvaraus

Verovelvollisella on mahdollisuus tasata eri verovuosien verotettavaa tuloaan tasausvarauksen avulla. Käytännössä se tarkoittaa menojen siirtämistä kyseiselle verovuodelle ja näin ollen osa verovuoden aikana saaduista tuloista voidaan siirtää tuloutettavaksi kolmen seuraavan vuoden aikana. Tasausvaraus tehdään maatalouden veroilmoituksella (liite 4). (Kuisma & Kallio 2009, 184.)

Tasausvarauksen suuruus voi olla enintään 40 prosenttia maatalouden puhtaasta tulosta, kuitenkin vähintään 800 ja enintään 13 500 euroa. Tehdyt tasausvaraukset voidaan purkaa suoraan tuloksi tai käyttää investointeihin. Maatalouden tuloverolaista (543/1967) löytyy tarkennukset siitä, minkä omaisuususerien hankinta- ja perusparannusmenojen kattamiseen tasausvaraus saadaan käyttää. (Kuisma & Kallio 2009, 184.)

Maatalouden verotettava tulos lasketaan hieman eri tavoin eri yritysmuodoissa. Yksityinen maataloudenharjoittaja vähentää veronalaisista tuloista vähennyskelpoiset menot, maatalouteen kohdistuvien velkojen korot ja mahdolliset kurssi- ja indeksitappiot sekä edellisten vuosien vähentämättömät tappiot ja jakaa tulon yrittäjälle. Osakeyhtiö tekee vähennykset samoin kuten yksityinen maataloudenharjoittaja ja maksaa tulolähteiden yhteenlasketusta tulosta yhteisöveron sekä mahdollisesti jakaa osakkaille osinkoa. Maatalousyhtymässä veronalaisista tuloista vähennetään vain vähennyskelpoiset menot, minkä jälkeen tulo jaetaan verotettavaksi osakkailla. Osakkaat vähentävät korot ja tappiot omassa verotuksessaan. (Kovalainen 2007, 23–33.)

3.3 Verotuksen suunnittelu

Maatilan toiminnan ja talouden suunnittelussa olisi hyvä kiinnittää huomiota maatilan verosuunnitteluun, jotta veroja ei maksettaisi tarpeettomasti. Tässä kohtaa tulisi huomioida, että verotus ei kuitenkaan saa olla johtava tekijä tilan toiminnan suunnittelussa. Verosuunnittelun peruskysymyksiin kuuluu, paljonko toiminnasta voidaan saada tuottoja ja kuinka paljon tuotosta on tarvetta ottaa yksityiseen käyttöön milläkin aikataululla. Näillä on vaikutusta muun muassa siihen, missä yhtiömuodossa toimintaa kannattaa harjoittaa. (ProAgria 2014.)

Yksi verotuksen suunnittelun keinoja onkin yritysmuodon valinta, sillä eri yritysmuotoja kohdellaan verotuksessa eri tavoin. Yritysmuodon valinnan kannalta huomattava merkitys on välittömällä veroilla, joista tärkeimmät ovat valtiolle maksettava tulovero sekä kunnalle maksettava kunnallisvero. Maatilayrittämisen yleisin yritysmuoto tällä hetkellä on maataloudenharjoittaja, mutta tulevaisuudessa monet maatilayrittäjät ovat tilanteessa, jossa yrittäjän on tarkasti harkittava, onko jokin muu yritysmuoto sopivampi vaihtoehto. (Ehnroth & Österman 2007, 3.) Tässä kohtaa on muistettava, että yritysmuodon valintaan vaikuttavat monet asiat, jotka tulee analysoida huolellisesti tapaus- ja yrittäjäkohtaisesti. Näin ollen yleisesti ei voida ottaa kantaa siihen, mikä maatilayrittämisessä olisi parhain yritysmuoto. (Österman 2007, 6–7.)

Maataloudenharjoittajan verotus perustuu kassaperiaatteeseen sillä maataloudenharjoittaja saa tehdä kirjanpitonsa maksuperusteisesti. Näin ollen verotettavan tulon määrään voidaan vaikuttaa myös tulojen ja menojen ajoituksella eri vuosien välillä. (ProAgraria 2014.)

Yksi tunnetuimpia veron määrään vaikuttavia keinoja lienee investointien ja tarvikkeiden hankinnat. Veroja ei kuitenkaan kannata karsia tekemällä kannattamattomia sijoituksia, koska silloin verojen määrän lisäksi pienenevät myös yrittäjän käteen jäävät nettotulot. Tässä mainittujen lisäksi verojen määrään voidaan vaikuttaa erityisesti investointien ja poistojen suunnittelulla, tasausvarauksilla, eläkemaksujen vähentämistavalla sekä jaksottamalla kotieläinten myyntituloja ja ostomenoja. (ProAgraria 2014.)

3.4 Yksityisen maataloudenharjoittajan verotus

Toimittaessa yksityisenä maataloudenharjoittajana verosuunnittelun perustavoitteena on yleensä tulojen jakaminen pääoma- ja ansiotulo-osuuksiin ja yrittäjäperheen jäsenten kesken siten, että saatavista tuloista maksettavien verojen yhteismäärä on mahdollisimman pieni. Pääomatulo-osuutta verotetaan kiinteällä veroprosentilla ja ansiotulo-osuutta tulojen mukaan kasvavalla veroprosentilla. Ansiotuloja kannattaa saada siihen saakka, kunnes ansiotulojen marginaaliveroprosentti nousee yli pääomatuloveroprosentin. Tämän jälkeen tulot kannattaa

pyrkiä ohjaamaan pääomatuloksi. Ansiotulojen määrä kannattaisi pyrkiä pitämään mahdollisimman tasaisena eri vuosien välillä, koska silloin ansiotuloista maksettavien verojen määrä on pienempi kuin paljon eri vuosien välillä vaihtelevilla ansiotulomäärillä. (ProAgria 2014.)

Tulojen jako pääoma- ja ansiotulo-osuuksiin tehdään edellisen vuoden nettovarallisuuden perusteella. Pääomatulon laskentaperustaksi voidaan valita joko 20 %, 10 % tai 0 % edellisen verovuoden nettovarallisuudesta. Maatalouden nettovarallisuus saadaan lisäämällä maatalouden varoihin 30 % verovuonna maksetuista ennakonpidätyksen alaisista palkoista ja vähentämällä summasta maatalouden velkojen määrä (ProAgria 2014). Maatalouden varojen ja velkojen arvostamisesta säädetään tarkemmin laissa varojen arvostamisesta verotuksessa (1142/2005). Nolla prosenttia tarkoittaa sitä, että koko jaettava tulo verotetaan ansiotulona. Vasta-aloittaneilla pääomatulo-osuus lasketaan ensimmäisenä toimintavuotena sen lopussa olevan nettovarallisuuden mukaan. Pääomatulon laskentaperusta on muistettava valita veroilmoituksella, sillä verotaja laskee pääomatulon 20 %:n mukaan, ellei vaatimusta 10 %:n tai 0 %:n käytöstä ole tehty ennen verotuksen päättymistä. Kun pääomatulo-osuus on laskettu, vähennetään se jaettavasta tulosta ja jäljelle jäävä yritystulo on ansiotuloa. (Tuloverolaki 1535/1992.)

Ansiotulo-osuus = maatalouden yritystulo - pääomatulo-osuus. Näin olen koko yritystulo voi mennä verotettavaksi pääomatulona, jos pääomatulo-osuus on suurempi kuin maatalouden yritystulo. (ProAgria 2014.)

Yksityinen maataloudenharjoittaja ei voi maksaa palkkaa tai eläkettä itselleen tai puolisolleen, mutta varoja voidaan verovapaasti siirtää omaan käyttöön, sillä yritystä verotetaan koko vuonna syntyneestä tulosta. (Österman 2007, 11.)

3.5 Maatalousyhtymän verotus

Maatalousyhtymän tuloksen verotus tapahtuu osakkaiden omassa verotuksessa, kuten jo aiemmin mainittiin. Yhtymän tulos tai tappio voidaan jakaa osakkaille sopimuksen mukaan tai jos erillistä sopimusta ei ole, on ensisijainen jakoperuste työpanos ja sitten omistusosuus. Verosuunnittelun kannalta useimmiten

järkevin vaihtoehto olisi jakaa tulo osakkaiden kesken prosentuaalisesti esimerkiksi 40/30/30. (Savolainen 2013, 35). Osakkailla on oikeus nostaa sovitun jakoperusteen mukainen osuus yhtymän varoista milloin tahansa, eikä rahavarojen nostaminen osakkaan käyttöön aiheuta verovaikutuksia. (Kovalainen 2007, 25).

Osakkaalle jaettu tulos jaetaan osakkaan omassa verotuksessa ansio- ja pääomatulo-osuuksiin samoin kuten yksityisellä maataloudenharjoittajalla. Myös nettovarallisuus lasketaan jokaiselle osakkaalle samalla kaavalla kuin yksityisellä maataloudenharjoittajalla. Yhtymä voi maksaa osakkaille palkkaa, mutta palkoista maksettavien sivukulujen vuoksi se on taloudellisesti kannattavaa vain harvoin. (Kovalainen 2007, 25–26).

3.6 Osakeyhtiön verotus

Tässä luvussa puhuttaessa osakeyhtiöstä, tarkoitetaan listaamatonta eli niin sanottua yksityistä osakeyhtiötä, sillä se on maataloutta harjoittavien osakeyhtiöiden yleisin muoto. Osakeyhtiön toimiessa maataloudenharjoittajana on se osakkaistaan täysin erillinen oikeushenkilö ja verovelvollinen. Osakeyhtiötä eivät siis koske luonnollista henkilöä koskevat säännökset. Tämä tarkoittaa käytännössä esimerkiksi sitä, että maatilatalouden tuloverolain 4.2 §:ssä oleva säännös maataloustuotteiden käytön verovapaudesta ei koske osakeyhtiötä. Osakeyhtiön verotettava tulos saadaan laskemalla tulolähteiden tulot erikseen ja tekemällä niistä vähennykset samoin kuten edellisissä, jonka jälkeen tulolähteiden tulot lasketaan yhteen ja tästä summasta maksetaan yhteisöveroprosentin mukainen vero. (Kovalainen 2007, 30–35.)

Osakeyhtiön varojenjakamisesta säädetään osakeyhtiölaissa (264/2006). Osakeyhtiön osakas ei voi nostaa yhtiöstä rahaa ilman veroseuraamuksia. Osakkailla voidaan kuitenkin maksaa palkkaa, joka verotetaan osakkaan ansiotuloina. Useimmiten verotuksellisesti edullisinta on maksaa osakkaille tietyn verran palkkaa ja jakaa tuloksesta osinkoja. Osinkoja voidaan jakaa enintään vahvistetun taseen mukaisen jakokelpoisen vapaan oman pääoman verran. Osakkeille lasketaan osakkeen matemaattinen arvo edellisen vuoden nettovarallisuuden perusteella ja osingon verotus määräytyy sen mukaan. Esimerkiksi jos yhtiö

jakaa osinkona enintään 8 % osakkeen matemaattisesta arvosta, on siitä 25 % veronalaista pääomatuloa ja 75 % verovapaata tuloa. Osakeyhtiön nettovarallisuus lasketaan hieman eri tavoin kuin kahdessa edellisessä tapauksessa ja esimerkiksi maksetut palkat eivät vaikuta osakeyhtiön nettovarallisuuteen. (Verohallinto 2014.) Osinko voidaan myös jättää jakamatta, jolloin se jää kasvattamaan nettovarallisuutta.

4 Maatilan EU-tuet

Suomessa maataloutta harjoitetaan hyvinkin erilaisissa olosuhteissa kuin muualla muissa EU-maissa. Maataloustuotteiden tuotantokustannukset muodostuvat korkeiksi muun muassa pohjoisen sijainnin, kylmän ilmaston ja kilpailijamaita pienemmän tilakoon vuoksi ja myyntitulot kattavat vain osan tuotantokustannuksista. Siksi EU-tuet ovat tärkeässä roolissa kotimaisen tuotannon turvaamisessa. (Kuisma & Kallio 2009, 127.) Suomessa Maaseutuvirasto (Mavi) vastaa EU:n maataloustuki- ja maaseuturahaston varojen käytöstä ja maksamisesta.

Tuen hakijan on oltava luonnollinen henkilö, oikeushenkilö tai näiden yhteenliittymä ja tukea haetaan hakijan hallinnassa oleville Suomessa sijaitseville maataloille. Tukien saamiselle on asetettu erilaisia edellytyksiä, kuten esimerkiksi elintarviketurvallisuutta, eläinten hyvinvointia ja ympäristönsuojelua koskevan lainsäädännön noudattaminen. Kaikkien tukien saaminen edellyttää myös täydentävien ehtojen noudattamista ja ne koostuvat hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimuksista sekä lakisääteisistä hoitovaatimuksista. Joidenkin tukien saamiseen vaikuttaa myös hakijan ikä. Maatilalla tarkoitetaan tässä viljelijän johtamaa, yhden tai useamman kiinteistön kokonaisuutta, jota hallitaan kokonaisuutena omistuksen tai vuokrauksen perusteella (Kuisma & Kallio 2009, 134–135.)

Tässä luvussa käsitellään vain viljelijän tulotukia, joilla tarkoitetaan sellaisia tukia, joita maksetaan hehtaaria, eläintä ja eläinyksikköä tai tuotettua määrää kohden. Näiden tukien tarkoitus on tuotannon kannattavuuden ja jatkuvuuden turvaaminen. Tulotukien lisäksi viljelijä voi hakea myös muita tukia, kuten esi-

merkiksi investointitukia ja nuoren viljelijän aloitustukea. (Maa- ja metsätalousministeriö 2014.)

4.1 Maatalouden tukijärjestelmä Suomessa

Suomen tukijärjestelmän perusta muodostuu EU:n maatalouspolitiikan mukaisista tukimuodoista ja niitä täydentävästä kansallisesta tukijärjestelmästä. Koko Suomi on jaettu seitsemään tukialueeseen seuraavasti; Etelä-Suomen alueita ovat A ja B, Keski- ja Pohjois-Suomen alueita C1, C2, C2p, C3 sekä C4. Käytettävät tuet ja tukitasot vaihtelevat tukialueittain. (Voutilainen, Vihinen & Wuori 2009, 13.)

4.2 EU:n kokonaan rahoittamat tuet

EU:n budjetista Suomessa kokonaan rahoitettavia, eli niin kutsuttuja suoria tukia ovat pinta-alaperusteinen tilatuki ja peltoviljelyyn sekä kotieläintuotantoon liittyvät palkkiot. Tilatuen tukikelpoiseen alaan luetaan pelto ja pysyvät laitumet. Tilatukijärjestelmä päättyy vuoden 2014 lopussa, mutta jatkossa sen korvaa perustukijärjestelmä. Peltoviljelyn palkkioita ovat tärkkelysperuna- sekä valkuais- ja öljykasvipalkkiot. Tärkkelysperunapalkkiota maksetaan vain teollisuuteen menevästä tärkkelysperunasta. Valkuais- ja öljykasvipalkkioon oikeuttaviin kasveihin kuuluvat muun muassa kevätropsi ja -rypsi, syysropsi ja -rypsi, auringonkukka, ruistankio, öljypellava ja härkäpapu. Edellä mainittuja kasvipalkkioita maksetaan kaikilla tukialueilla, edellyttäen että palkkiokelpoisten kasvien yhteenlaskettu viljelyala on vähintään 10 % hakijan peltoalasta. (Maaseutuvirasto 2013a, 61, 32, 58–59.)

Kotieläintuotantoon liittyviä palkkioita ovat lypsylehmä-, nauta-, uuhi- ja teuras- karitsan laatupalkkiot. Lypsylehmäpalkkiota maksetaan vain A- ja B- tukialueilla ja palkkio koskee vähintään kerran poikineita maidontuotantoon käytettäviä nautoja. Nauta-, uuhi- ja teuras- karitsan laatupalkkioita maksetaan koko maassa niiden täyttäessä palkkioehdot. Nautapalkkio koskee tuenhakuvuonna nautarekisteriin ilmoitettuja sonneja, härkiä, emolehmiä ja emolehmiä hiehoja. Uuhipalkkiota maksetaan viljelijän kiintiön mukaan ja palkkiokelpoiseksi katsotaan vähintään vuoden ikäinen uuhi. (Maaseutuvirasto 2013b, 4–7; 2013c, 4–6.)

4.3 EU:n osittain rahoittamat tuet

EU:n ja Suomen yhteisesti rahoittamia tukia ovat luonnonhaittakorvaus (Less Favoured Areas), ympäristötuki sekä eläinten hyvinvoinnin tuki. Luonnonhaittakorvauksen tarkoitus on varmistaa maan maatalouskäyttö epäsuotuisilla maanviljelysalueilla. Suomessa tämä tarkoittaa sitä, että viljelijät saavat tukea pohjoisista ilmasto-oloista johtuvan lyhyemmän kasvukauden vuoksi, sillä satotasot jäävät pienemmiksi. Ympäristötuen maksamisella pyritään maatalouden aiheuttaman vesistökuormituksen vähentämiseen ja luonnon monimuotoisuuden edistämiseen. Suomessa painotetaan erityisesti pinta- ja pohjavesien suojelua. Ympäristötuen saajalta edellytetään erikseen säädettyjen perus- ja lisätoimenpiteiden noudattamista. (Maa- ja metsätalousministeriö 2011.)

Luonnonhaittakorvauksen ja ympäristötuen maksamisen perusedellytyksenä on luvun alussa mainittujen täydentävien ehtojen noudattaminen. Eläinten hyvinvoinnin tuella pyritään eläinten hyvinvoinnin ja terveyden parantamiseen, tuotantoeläinten lajinmukaisemman hoidon edistämiseen sekä viljelijöiden tietoisuuden lisäämiseen eläinten hyvinvointiin vaikuttavista tekijöistä. Eläinten hyvinvoinnin tukea voidaan maksaa vain nauta- ja sikatiloille. Kaikkien tässä mainittujen tukien saaminen edellyttää myös viljelijän antamaa viisivuotista sitoumusta tuen ehtojen noudattamisesta. (Maa- ja metsätalousministeriö 2011.)

4.4 Kansalliset tuet

Kansallisten tukien tarkoituksena on EU:n yhteisen maatalouspolitiikan tukijärjestelmien täydentäminen. Päätukimuotoja ovat Etelä-Suomen kansallinen tuki ja pohjoinen tuki, joihin sisältyy erilaisia pelto- ja kotieläintukia. Näiden lisäksi on olemassa myös useita muita kansallisia tukia, kuten esimerkiksi sokerijuurikkaan kansallinen tuki, jota maksetaan koko maassa. (Kuisma & Kallio 2009, 133.)

Kansalliset peltotuet ovat erilaisia Etelä- ja Pohjois-Suomessa. Etelä-Suomen eli alueiden A ja B peltotukia ovat kotieläintilan hehtaarituki sekä Etelä-Suomen erikoiskasvituki. Kotieläintilan hehtaaritukea voidaan maksaa kotieläintiloille, joilla on vahvistettu enimmäisala ja joille maksetaan luonnonhaittakorvausta.

Vahvistetulla enimmäisalalla tarkoitetaan pinta-alaa, joka on ollut tukikelpoista hakijan luonnonhaittakorvauksessa tukivuonna 2007. Etelä-Suomen erikoiskasvitukea maksetaan tiloille, joilla viljellään avomaanvihanneksia tai tärkkelysperunaa. Tukikelpoisia avomaanvihanneksia ovat ihmisravinnoksi käytettävät vihannekset. Pohjosiin peltotukiin kuuluu pohjoinen hehtaarituki, yleinen hehtaarituki ja nuorten viljelijöiden tuki. Pohjoinen hehtaarituki voidaan myöntää tukialueella C viljeltäville seuraaville peltokasveille; sokerijuurikas, vehnä, ruis, tärkkelysperuna, öljy- ja valkuaiskasvit, ihmisravinnoksi käytettävät avomaanvihannekset, öljy- ja kuitupellava, maissi, tattari, hamppu ja valkuaiskasvipohjaiset seoskasvustot. Yleistä hehtaaritukea maksetaan kaikelle peltoviljelyalalle tukialueella C2-C4. Tukikelpoisiin kasveihin kuuluvat maatalous-, puutarha- ja energiakasvit. Yleistä hehtaaritukea maksetaan tukialueilla C3 ja C4 avomaanvihanneksille, mutta ei muille pohjoista hehtaaritukea saaville kasveille. Nuorten viljelijöiden tukea voidaan maksaa tukialueen C viljelijälle, joka itse tai jonka puoliso on alle 40-vuotias. Tukea myönnetään samoilla ehdoilla kuin yleistä hehtaaritukea. (Maaseutuvirasto 2014, 71–72.)

Kansallisia kotieläintukia ovat Etelä-Suomen kansallinen tuki, sika- ja siipikarjatalouden Etelä-Suomen tuki, pohjoinen kotieläintuki sekä sika- ja siipikarjatalouden pohjoinen tuki. Kansallisten kotieläintukien tukitaso määräytyy tukialueen mukaan ja sitä voidaan maksaa eläinyksikkökohtaisesti (euroa/ey) tai eläinkohtaisesti (euroa/eläin). Eläinyksikkökohtaista tukea maksetaan A ja B tukialueiden ulko- ja sisäsaaristossa lypsylehmistä ja hiehoista, Manner-Ahvenanmaalla hiehoista, koko maassa emolehmistä, emolehmähiehoista, sonneista, häristä, uuhista, kutuista ja hevosista sekä koko maassa vuonna 2014 teurastetuista hiehoista. Eläinkohtaista tukea maksetaan C3 ja C4 tukialueilla kasvatetuista, vuonna 2014 teurastetuista häristä ja sonneista. (Maaseutuvirasto 2014, 76.)

5 Tilan kirjanpidon nykytila ja kehitysehdotukset

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää haastattelun ja havainnoinnin avulla toimeksiantajan yhtiömuoto sekä kirjanpidon nykytila. Haastattelujen pohjalta opinnäytetyön tulisi antaa toimeksiantajalle näkökulmaa kirjanpidon toteuttamiseen liittyen sekä kertoa yhtiömuodon vaikutuksesta verotukseen. Tässä tutki-

muksessa toimeksiantajaa haastateltaessa menetelmänä käytettiin strukturoimatonta eli avointa haastattelua. Tutkimuksen tekijä koki avoimen haastattelun tilanteeseen parhaiten sopivaksi, sillä silloin haastattelu on keskustelunomainen. Tällaisissa haastatteluissa haastatteliija useimmiten jää enemmänkin kuuntelijan rooliin ja haastattelu etenee haastateltavan ehdoin. Tässä luvussa esitellään tutkimuksen tulokset ja sen pohjalta annetut kehitysehdotukset. Aluksi käydään läpi, miten tilan kirjanpito toteutetaan tällä hetkellä ja miten esimerkiksi veroilmoitus ja EU-tukien hakeminen hoituu. Lopuksi tutkimuksen tekijä kommentoi tutkimuksessa esille nousseita asioita ja antaa mahdollisia kehitysehdotuksia oman osaamisensa pohjalta.

5.1 Kirjanpidon toteutus

Yrittäjä tekee kirjanpitonsa kotikoneella käyttäen apuna maatalouden kirjanpito-ohjelmaa. Kyseessä on ohjelma, joka täyttää yksityiselle maatalousyrittäjälle asetetut minimivelvoitteet. Käytännössä se tarkoittaa sitä, että ohjelmalla ei voida tehdä kahdenkertaista kirjanpitoa. Ohjelman täyttäessä vain muistiinpanovelvollisen vaatimukset on sanomattakin selvää, ettei ohjelmalla saada tehtyä esimerkiksi laajaa tilinpäätöstä. Kirjanpitoa ei tehdä myöskään tiliteperusteisesti, sillä yrittäjä käyttää samaa tiliä yksityis- ja yrityskäytössä. Kausiveroilmoitus tehdään yksityiselle maatalousyrittäjälle asetettujen vaatimusten mukaisesti kerran vuodessa. Ohjelmasta saadaan tiedot kausiveroilmoitukselle, mutta ilmoitusta ei voida lähettää sähköisesti suoraan ohjelmasta. Näin ollen tiedot on siirrettävä paperiselle ilmoitukselle tai ilmoitettava tiedot sähköisesti Verotili-palvelun kautta. Tilinpäätösviennit, kuten poistot saadaan tehtyä ohjelmalla automaattisesti. Tällöin poistot tulee tehtyä lakisääteisinä maksimipoistoina, jollei yrittäjä itse ole tehnyt poikkeavaa poistosuunnitelmaa. Kirjanpidon tositteet yrittäjä numeroi ja säilyttää mapeissa kotonaan ja kirjanpidon ohjelma on tallennettu tietokoneelle. Ohjelmassa ei ole mahdollista tallentaa tietoja pilvipalveluun ja siksi yrittäjä tallentaa tarvittavat tiedot ulkoiselle kovalevyllä. Mahdolliset palkanlaskennat yrittäjä hoitaa palkka.fi-palvelun avulla.

Veroilmoitusta varten tarvittavat tiedot saadaan ohjelmasta, mutta veroilmoitus on täytettävä käsin. Tässä vaiheessa korostuu yrittäjän oma verotuksellinen osaaminen, sillä verosuunnittelussa kirjanpidon ohjelmasta ei ole apua. Yrittäjän

on siis itse oltava tietoinen esimerkiksi tuloksen tasaamisen keinoista kuten erilaisista varauksista. Verosuunnittelun kokonaisvaltainen toteuttaminen hankaloituu huomattavasti kirjanpitoa tehtäessä vuositasolla. Yrittäjä kokee veroilmoituksen tekemisen haastavaksi nykyisen kirjanpito-ohjelman ominaisuuksien vuoksi. EU-tuet muodostavat yrittäjälle tärkeimmän kassavirran ja siksi yrittäjä käyttää EU-tukien hakemisessa apuna ProAgrian asiantuntijoita. Asiantuntijan kanssa kartoitetaan yrittäjän haettavissa olevat tukimuodot, jonka jälkeen tarvittavat tukihakemukset täytetään asiantuntijan opastuksella. Haastatteluissa yrittäjä totesi toimineensa viimeisimmät vuodet täysin rutiinilla ja kertoi toivovansa jatkajalta suunnitelmallisempaa otetta tulevaisuudessa. Tällä yrittäjä tarkoittaa esimerkiksi lyhyen ja pitkän aikavälin toimintasuunnitelmia, sekä tuloksien tarkempaa seuranta.

5.2 Kehittämisehdotukset

Yrittäjä on kertonut sukupolvenvaihdoksen tapahtuvan lähiaikoina ja tulevan jatkajan olisikin hyvä nähdä kirjanpidon ulkoistaminen yhtenä vaihtoehtona. Silloin yrittäjälle jäisi vielä enemmän aikaa keskittyä omaan ydinsaamiseen. Mikäli kirjanpitoa ei ulkoisteta, tulisi kahdenkertainen kirjanpito nähdä yrittäjän työkaluna tulevaisuudessa. Tehtäessä kirjanpitoa yhdenkertaisena, on monen asian seuraaminen lähes mahdotonta. Tässä tapauksessa esimerkiksi liiketoiminnan kannattavuuden arviointi ja tilanteisiin reagointi reaaliajassa on erittäin hankalaa, sillä kirjanpito sekä kausiveroilmoitus tehdään kerran vuodessa. Yrittäjän käyttämällä ohjelmalla ei saada tehtyä edes laajaa tilinpäätöstä jota voitaisiin analysoida. Yritystoiminnassa seurannan merkitys on aina suuressa roolissa. Esimerkkinä mainittakoon vaikka maidon hinnan vaihtelut ja sen vaikutus tuottajille. Yrittäjän täytyy olla valppaana ja tilanteen vaatiessa esimerkiksi lo-mautettava mahdollista henkilökuntaa kulujen pienentämiseksi. Mikäli kirjanpitoa tehtäisiin kahdenkertaisena ja välitilinpäätökset ennalta sovittuina ajankohtina, voitaisiin välitilinpäätöstä tehdessä huomata muun muassa edellä mainittu tilanne hyvissä ajoin ja toteuttaa tarvittavat korjausliikkeet mahdollisimman pian.

Yritystoiminnan oma pankkitili helpottaisi kirjanpidon toteuttamista tiliotepereusteisesti. Tiliotteelta kirjaaminen vähentää riskiä jättää epähuomiossa kuluja kirjaamatta, eikä muutoinkaan ole suositeltavaa pitää yksityisvaroja sekä yrityksen

varoja samalla tilillä. Kun kirjanpitoa tehdään kuukausittain saattaa olla myös helpompi muistaa edellisen kuukauden kulut ja näin ollen esimerkiksi puuttuvia käteiskuitteja voi osata alkaa etsimään. Kausiveroilmoituksen kuukausittainen tekeminen voi myös helpottaa yrittäjää, koska silloin ei tarvitse pelätä suurta arvonnisäveron tilitysmaksua vuoden alussa. Kun kausiveroilmoitus on tehty kuukausittain sen tilittäminen ja mahdolliset palautukset jakautuvat tasaisemmin tilikaudelle. Kirjanpidon tositteet olisi hyvä säilyttää tilassa, jossa esimerkiksi tulipaloriski on mahdollisimman pieni. Koneella tehty kirjanpito tulisi myös tallentaa useaan paikkaan, kuten ulkoisiin tallennusvälineisiin tai pilvipalveluun.

Maataloudenharjoittajalle on annettu hyviä keinoja tulon tasaamiseen, mutta niistä yrittäjän on itse oltava tietoinen, jotta saisi ne mahdollisimman hyvin hyödynnettyä. Verosuunnittelussa tulisikin olla sekä lyhyen että pitkän aikavälin suunnitelmia. Yksi työkalu tässä onkin välitilinpäätös, josta voidaan laskea ennakoitu verotettavan tulon määrä. Sen jälkeen voidaan suunnitella muun muassa hankintojen ja myyntien siirtämistä, investointeja, poistoja sekä tasausvarausta. Yrittäjä on kertonut tilan olevan lähes velaton, josta voidaan päätellä nettovarallisuuden olevan positiivinen. Jatkettaessa toimintaa yksityisenä maataloudenharjoittajana tärkein verotuksessa huomioitava seikka olisi saada ohjattua mahdollisimman suuri osa tulosta pääomatuloihin. Tässä työssä emme kuitenkaan lähteneet laskemaan verotuksen optimaalisinta vaihtoehtoa, sillä jo yksinään siitä aiheesta saisi tehtyä yhden kokonaisen tutkimuksen.

Kirjanpidon tekeminen yhdenkertaisena tai kahdenkertaisena vaatii tekijältään jatkuvaa itsensä kehittämistä, sillä uudistuksia eri aihealueisiin tulee koko ajan. Ajan hermoilla pysyminen on haastavaa jopa alan ammattilaisille. Verotuksen kokonaisvaltainen ymmärtäminen onkin jo täysin oma lukunsa. Siksi monesti yrittäjälle kannattavin vaihtoehto onkin jättää ne asiat muiden hoidettavaksi, jotta itse voi panostaa omaan osaamiseensa. Kirjanpidon ollessa ammattilaisen vastuulla, on yrittäjällä yksi huolenaihe vähemmän. Ulkoistaminen on usein myös turvallisempi ja luotettavampi vaihtoehto. Ammattilaisen kanssa toiminnan suunnittelu, seuranta sekä kannattavuuden arviointi saattaa olla myös ajatuksia herättävää. Kirjanpidon ammattilainen osaa auttaa myös muissa asioissa, kuten esimerkiksi työntekijöihin liittyvissä tilanteissa. Esimerkiksi työsopimukset, irti-

sanomisilmoitukset ja lomautukset voidaan hoitaa kirjanpitäjän avustuksella. Tilitoimisto hoitaa yrittäjän puolesta yritystoiminnan veroilmoitukset sekä tarvittaessa myös henkilökohtaiset veroilmoitukset. Kirjanpitäjä auttaa myös verosuunnittelussa ja huolehtii mahdollisien verovähennyksien tehokkaasta käytöstä.

Yhtiömuodon vaihtamista kannattaisi miettiä vasta sukupolvenvaihdoksen jälkeen. Kun kyseessä on suuri tila, osakeyhtiö on useimmiten järkevin ratkaisu, ja silloin yhtiömuodon muutoksen ajankohta verotuksellisesta näkökulmasta on kannattavin heti sukupolvenvaihdoksen jälkeen. Yhtiömuodon muutos ei tulisi kuitenkaan perustua pelkästään verotuksellisiin seikkoihin.

6 Lopuksi

Opinnäytetyön yhtenä tavoitteena oli selvittää, minkälaisia säännöksiä maataloudenharjoittajan kirjanpidolle on asetettu. Tämän jälkeen oli tarkoitus antaa toimeksiantajalle teorian perusteella uusia näkökulmia siitä, kuinka kirjanpito voidaan saada myös yrittäjälle hyödyllinen työkalu sen sijaan, että kirjanpito nähtäisiin vain pakollisena velvoitteena. Toimeksiantaja kertoi tutkimuksen muistuttaneen hänelle maataloudenharjoittamisen ja muun elinkeinotoiminnan yhtäläisyyksistä. Yksi merkittävä esille noussut asia oli toiminnan suunnittelun ja seurannan tärkeys. Verotus ja kirjanpito liittyvät oleellisesti toisiinsa, ja siksi tutkimuksessa käsiteltiin myös maatalouden verotusta. Teoriaosuudessa kerrottiin suurpiirteisesti maatalouden verotuksesta, sekä joitakin seikkoja yhtiömuodon vaikutuksesta verotukseen.

Maatalouden verotus on aiheena niin laaja, ettei tämän tutkimuksen puitteissa aihetta voitu mitenkään käsitellä tyhjentävästi. Toimeksiantajalla on edessään sukupolvenvaihdos ja tämän vuoksi toimeksiantaja ja tuleva jatkaja halusivat pohtia yhtiömuodon vaihtamisen kannattavuutta ja sen mahdollisia vaikutuksia. Toimeksiantaja sekä tuleva jatkaja kertoivat tutkimuksen vahvistaneen heidän ajatuksiaan toiminnan harjoittamisesta tulevaisuudessa mahdollisesti vaihtoehdoisessa yritysmuodossa. Maataloudenharjoittajan EU-tuet ovat suuressa roolissa toimeksiantajan tuloissa ja siitä syystä ovat esillä myös kirjanpidossa. Siksi

koin tärkeäksi käsitellä tutkimuksen teoreettisessa osiossa myös maatalouden EU-tukijärjestelmää.

Toimeksiantaja koki tutkimuksen ja sen pohjalta käytyjen keskustelujen herättäneen paljon ajatuksia aiheista ja näki tutkimuksen olleen hyödyllinen sekä hänelle, että tulevalle jatkajalle. Toimeksiantaja kertoi myös tilan tulevan jatkajan harkitsevan kirjanpidon ulkoistamista nyt enemmän kuin ennen tutkimusta. Itse koin tutkimuksen syventäneen omaa ammatillista osaamistani. Opinnäytetyö voidaan myös nähdä oppaana muille aiheesta kiinnostuneille, ja jatkotutkimuksina voitaisiin ajatella syvempiä tutkimuksia esimerkiksi maatalouden tukien kehittämisestä ja tukien tulevaisuudesta tai maatalousyrittäjien määrän vähenemisen vaikutuksesta valtion verotuloihin.

Lähteet

- Arvonlisäverolaki 1501/1993.
- Enroth, A. & Österman, P. 2007. Lukijalle. Teoksessa Enroth, A. Österman, P. & Harmoinen, T. (toim.) Maatilayrityksen yhtiöittäminen. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy, 3.
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2000. Tutkimushaastattelu – Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2003. Tutki ja kirjoita. Vantaa: Dark Oy.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2004. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Holopainen, T., Levonen, A.-L. 2008. Yrityksen perustajan opas – silta yrittäjyyteen. Helsinki: Edita
- Järvinen, R., Prepula, E., Riistama, V. & Tuokko, Y. 2000. Kirjanpito ja tilinpäätös – uuden kirjanpitolain mukaan. Porvoo: WS Bookwell Oy.
- Karttunen, J. 2011. Hyvä tilinpäätöstapa pienille yrityksille. Helsinki: Taloushallintoliiton julkaisut Oy.
- Kirjanpitoasetus 1339/1997.
- Kirjanpitolaki 1336/1997.
- Kirjanpitolautakunta. 2000. Yleisohje arvonlisäveron kirjaamisesta. [http://ktm.elinar.fi/ktm/fin/kirjanpi.nsf/0/8851bfab9041a94fc22568b600435b6e/\\$FILE/arvonlis%C3%A4vero.pdf](http://ktm.elinar.fi/ktm/fin/kirjanpi.nsf/0/8851bfab9041a94fc22568b600435b6e/$FILE/arvonlis%C3%A4vero.pdf). 18.12.2012.
- Kovalainen, M. 2007. Eri yritysmuotojen verotus. Teoksessa Enroth, A. Österman, P. & Harmoinen, T. (toim.) Maatilayrityksen yhtiöittäminen. Helsinki: Otavan Kirjapaino Oy, 18–33.
- Kuisma, A. & Kallio, J. 2009. Yrittäminen maatilalla. Helsinki: Vammalan Kirjapaino Oy.
- Laki varojen arvostamisesta verotuksessa 1142/2005.
- Leppiniemi, J. 2005. Tilinpäätös- ja verosuunnittelu. Porvoo: WS Bookwell Oy.
- Maa- ja metsätalousministeriö. 2011. Maatalouden ympäristötuki ja luonnonhaittakorvaus. www.mmm.fi/fi/index/etusivu/maatalous/tuet/merkitys/ymparistotuki_luonnonhaittakorvaus.html. 15.10.2014.
- Maa- ja metsätalousministeriö. 2014. Maatalouden tuet. <http://www.mmm.fi/fi/index/etusivu/maatalous/tuet.html>. 15.10.2014.
- Maaseutuvirasto. 2013a. Hakuopas 2013. Seinäjoki: Maaseutuvirasto.
- Maaseutuvirasto. 2013b. Vuoden 2013 hakuohjeet: Euroopan unionin nautaeläinpalkkiot. Seinäjoki: Maaseutuvirasto.
- Maaseutuvirasto. 2013c. Vuoden 2013 hakuohjeet: Euroopan unionin uuhipalkkio ja teuraskaritsan laatupalkkio. Seinäjoki: Maaseutuvirasto.
- Maaseutuvirasto. 2014. Hakuopas 2014. Seinäjoki: Edita Prima Oy.
- Maatilatalouden tuloverolaki 543/1967.
- Osakeyhtiölaki 264/2006.

Maataloutta harjoittavan muistiinpanoja koskevat määräykset

Maataloutta harjoittavan verovelvollisen on maataloittain pidettävissä muistiinpanoissa erikseen selvitettävä myös seuraavat asiat:

- 1) verovuoden aikana myytyjen maatalous- ja puutarhatuotteiden sekä kotieläinten ja tilalla olevan tuotantolaitoksen tuotteiden ostajat;
- 2) maataloudesta johtuneet saamiset sekä maataloudesta johtuneet pitkäaikaiset ja lyhytaikaiset velat, joista on mainittava velkojain nimet ja osoitteet, kunkin velkojan osalta selvitys velan määrästä ja velan kohdistumisesta maatalouteen ja muuhun kuin maatalouteen sekä velasta suoritettu korko ja velasta johtuneet indeksi- ja kurssitappiot;
- 3) verovuoden päättyessä tilalla olleet kotieläimet;
- 4) rakennusten ja rakennelmien hankintamenot, menojäännökset sekä menojäännöksistä tehdyt poistot;
- 5) koneiden, kaluston ja laitteiden hankintamenot ja menojäännökset sekä erikseen salaojien, siltojen, patojen ja muiden sellaisten hyödykkeiden hankintamenot ja menojäännökset sekä näiden menojäännöksistä tehdyt poistot;
- 6) maataloudessa työskennelleille henkilöille, ennen verovuoden alkua 14 vuotta täyttäneet perheenjäsenet mukaan luettuina, rahana maksetut palkat, niistä pidätetyt ennakot ja suoritettavat sosiaaliturvamaksut ja muut työnantajasuoritukset;
- 7) verovelvollisen ja hänen puolisonsa työskentely maataloudessa sekä heidän osuutensa maatalouden nettovarallisuuteen sekä tuloverolain 38 §:n 2 momentissa tarkoitettavat luovutusvoitot ja niiden jakautuminen puolisoitten kesken;
- 8) maataloudessa vähennyskelvottomat meno-osuudet maatilalla olevien rakennusten, rakennelmien tai niiden osien käytöstä yksityistaloudessa, metsätaloudessa tai muussa elinkeinotoiminnassa sekä laskentaperusteet, joiden mukaan menot on eroteltu maatalouden kuluista;
- 9) maataloudessa vähennyskelvottomat meno-osuudet maataloutta varten palkattujen työntekijöiden sekä maatalouteen kuuluvien koneiden sekä muun kohdassa 5 mainitun omaisuuden ja muun omaisuuden käytöstä yksityistaloudessa, metsätaloudessa tai muussa elinkeinotoiminnassa sekä laskentaperusteet, joiden mukaan menot on eroteltu maatalouden kuluista; sekä
- 10) verovelvollisen kulkuneuvot sekä laskentaperusteet, joiden mukaan kulkuneuvoista johtuneet menot on jaettu maatalouden kuluiksi ja maataloudessa vähennyskelvottomaksi menoksi. (Verohallituksen päätös 1807/1995.)

Laskelma maatalouden tuloksesta

Laskelma maatalouden tuloksesta on laadittava kaikilta maataloilta yhteensä seuraavan muistiinpanokaavan mukaisesti (tulot ja menot merkitään ilman arvonlisäveron osuutta):

TULOT

Verollinen myynti 24 %

1. Eläinten myyntitulot
2. Verovuoden tuotoksi jaksotetut kotieläinten myyntitulot
3. Muut myyntitulot

Verollinen myynti 14 %

4. Kotieläintuotteiden myyntitulot
5. Kasvinviljelytuotteiden myyntitulot

Verollinen myynti 10 %

6. Majoituspalvelut yms. myyntitulot

Arvonlisäveroton myynti

7. Valtiolta saadut tuet
8. Muut arvonlisäverottomat tuet ja korvaukset
9. Tasausvarauksen suora tuloutus
10. Muut maatalouden arvonlisäverottomat tulot

MENOT

11. Palkkamenot
12. Arvonlisäverotuksessa vähennyskelpoiset ostot 24 %
13. Verovuoden poistona vähennettävät kotieläinten jaksotetut hankintamenot
14. Arvonlisäverotuksessa vähennyskelpoiset ostot 14 % / 10 %
15. Muut maatalouden menot
16. Poistot
17. Verovuodelta tehty tasausvaraus

EROTUS (Voitto / Tappio) (Verohallituksen päätös 1807/1995.)

Lomake palautetaan osoitteeseen:

VEROHALLINTO
Kausiveroilmoitusten optinen lukupalvelu
PL 5000
00053 VERO

KAUSIVEROILMOITUS K

Jos korjaatte alemmin ilmoitettuja tietoja, ilmoittakaa vain muutosten määrät.

Kausiveroilmoitukseen ei saa liittää mitään liitteitä.

Verovelvollisen nimi (arvonlisäverovelvollinen / työnantaja)	010 Y-tunnus tai henkilötunnus

ARVONLISÄVERON TIEDOT

TYÖNANTAJASUORITUSTEN TIEDOT

050 Ilmoitusjakso		052 Kohdekausi	053 Vuosi	050 Ilmoitusjakso		052 Kohdekausi	053 Vuosi
☐ Kuukausi	☐ Neljännesvuosi	☐ Vuosi		☐ Kuukausi	☐ Neljännesvuosi	☐ Vuosi	
		euro	snt			euro	snt
Vero kotimaan myynnistä verokannollain				601 Ennakkonpidätyksen alaiset palkat ja muut suoritukset			
301	24 %:n vero			602 Toimitettu ennakkonpidätys			
302	14 %:n vero			605 Lähdeveron alaiset palkat ja muut suoritukset			
303	10 %:n vero			606 Lähdevero palkoista yms.			
305	Vero tavaraostoista muista EU-maista			609 Sosiaaliturvamaksunaiset palkat			
306	Vero palveluostoista muista EU-maista			610 Maksettava työnantajan sosiaaliturvamaksu			
318	Vero rakentamispalvelun ostoista (käännetty verovelvollisuus)			Ei palkanmaksua			
307	Kohdekauden vähennettävä vero			054 Kohdekausi -alku	055 Vuosi	056 Kohdekausi -loppu	057 Vuosi
317	Alarajajouennuksen määrä						
308	Maksettava vero / Palautukseen oikeuttava vero (-)			Arvonlisäveron alarajajouennukseen oikeutettu täyttää			
309	0-verokannan alainen liikevaihto					euro	snt
311	Tavaroiden myynnit muihin EU-maihin			315	Alarajajouennukseen oikeuttava liikevaihto		
312	Palveluiden myynnit muihin EU-maihin			316	Alarajajouennukseen oikeuttava vero		
313	Tavaraostot muista EU-maista			Alarajajouennuksen määrä (siirretään kohtaan 317)			
314	Palveluostot muista EU-maista						
319	Rakentamispalvelun myynnit (käännetty verovelvollisuus)						
320	Rakentamispalvelun ostot (käännetty verovelvollisuus)						
Ei alv-toimintaa							
054 Kohdekausi -alku	055 Vuosi	056 Kohdekausi -loppu	057 Vuosi				

Päiväys	Allekirjoitus ja nimen selvennys	042 Puhelin

VEROH 4001/1 1.2014

K

VEROHALLINTO
TUNNUS 5019832
00003 VASTAUSLÄHETYS

Viimeinen palautuspäivä

M Verovelvoitteen nimi ja osoite

2

MAATALOUDEN VEROILMOITUS

Kalkki maatilat yhteensä

Kotikunta 31.12.2013

Y-tunnus tai henkilötunnus

2 Tätä lomaketta käyttää maataloudenharjoittaja ja yhtiö, joka on toiminnastaan mueltilpanovelvollinen.

2014

Toimiala	
Veroilmoitusta täydentäviä tietoja antaa	Puhelin

I Laskelma maatalouden verotettavasta tuloksesta

30021

		euro	snt
1. Voitto (sivulta 2 kohdasta 18)	—	+	
Lisätään			
2. Muistilpanoihin kirjatut vähennyskelpottomat erät (esim. sivun 3 osasta VI)	462	+	
3. Muut lisäykset (mm. arvonnäveron alarajahuojennus, energiatuotteiden valmisteveron palautukset)	463	+	
Vähennetään			
4. Tappio (sivulta 2 kohdasta 19)	—	-	
5. Osinkojen ja osuuspääoman korkojen verovapaa osa (erittely sivulla 2 osassa IV)	419	-	
6. Muut vähennykset esim. lisävähennykset (sivun 3 osista VII ja VIII) ja koulutusvähennys (erittely lomakkeella 79A)	464	-	
7. Vähennetään maatalouteen kohdistuvien velkojen korot ¹⁾	465	-	
8. MAATALOUDEN TULOS	362	+	
9. MAATALOUDEN TAPPIO	363	-	

II Vaatimus tappion vähentämisestä pääomatuloista

	euro	snt
Pääomatuloista vähennettävän maatalouden tappion määrä ²⁾		
Jos puolisot harjoittavat maataloutta yhdessä, vaatimus katsotaan yrittäjäpuolisoiden yhteiseksi vaatimukseksi.	420	

1) Ei verotusyhtiön maatalouteen kohdistuvia korkoja, jotka vähennetään osakkaiden verotuksessa.

2) Ei merkittä verotusyhtiön maatalouden tappiota, joka vaaditaan vähennettäväksi osakkaiden verotuksessa.

M

2

2

-2-

2

Y-talouden tilien
liiketoiminta

III Laskelma maatalouden tuloksesta (kaikki maatilat yhteensä)

		euro	snt	euro	snt
Tulot					
Arvonlisäverollinen myynti 24%					
1. Myyntitulot eläimistä (ilman arvonlisäveroa, ei jaksotettuja myyntituloja)				210	+
2. Jaksotettavat myyntitulot kotieläimistä vuonna 2014	211				
vuoden 2014 tuloksi jaksotetut myyntitulot kotieläimistä (vuosilta 2012-2014)				212	+
3. Muut myyntitulot (ilman arvonlisäveroa)				213	+
Arvonlisäverollinen myynti 14 %					
4. Kotieläintuotteiden myyntitulot (ilman arvonlisäveroa)				214	+
5. Kasvinviljelytuotteiden myyntitulot				215	+
Arvonlisäverollinen myynti 10 %					
6. Majoituspalveluiden yms. myyntitulot (ilman arvonlisäveroa)				216	+
Arvonlisäveroton myynti (0 %, arvonlisäveron ulkopuolinen myynti)					
7. Valtiolta saadut tuet				217	+
8. Muut arvonlisäverottomat tuet ja korvaukset ¹⁾				218	+
9. Tasausvarauksen suora tuloutus				219	+
10. Muut maatalouden arvonlisäverottomat tulot (mm. pellon vuokratulot)				220	+
Tulot yhteensä				332	*
Menot					
Vuonna 2014 maksatut eläinlääkintö- ja eläinlääkintöpalvelut ²⁾					
11. Palkkameno	437			225	-
12. Arvonlisäverotuksessa vähennyskelpoiset ostot 24 % (ilman arvonlisäveroa)				226	-
13. Jaksotettavat hankintamenot kotieläimistä vuonna 2014	227				
vuoden 2014 poistona vähennettävät jaksotetut hankintamenot kotieläimistä (vuosilta 2012-2014)				228	-
14. Arvonlisäverotuksessa vähennyskelpoiset ostot 14 % / 10 % (ilman arvonlisäveroa)				229	-
15. Muut maatalouden menot (0 %, arvonlisäverottomat menot)				230	-
16. Poistot				231	-
17. Verovuodelta tehty tasausvaraus				232	-
Menot yhteensä				357	*
Erötus					
18. Voitto (Siiretään sivulle 1 osan I kohtaan 1) tai				238	+
19. Tappio (Siiretään sivulle 1 osan I kohtaan 4)				239	-
M Selvitys maatalouden muistiinpanoihin sisällytyistä osingoista ja osuuspääoman koroista					
		Kokonais määrä ³⁾		Verovapaa osa ⁴⁾	
		euro	snt	euro	snt
1. Osingot julkisesti noteeratuista yhtiöistä ja muista yhtiöistä ⁵⁾	201			202	
2. Osuuspääoman korot ⁵⁾	203			204	

-3-

2

Y-talouden
tasekirjan

M

V Selvitys maatalouden poistoista

A Rakennukset	Rakennukset 10 %		Rakennukset 6 %		Rakennelmat 20 %		Rakennelmat 25 %	
	euro	snt	euro	snt	euro	snt	euro	snt
1. Poistamatta olevat hankintamenot vuoden 2014 alussa _____ +	240		245		250		255	
2. Hankinta- ja perusparannusmenot verovuonna _____ +	241		246		251		256	
3. Vähennetään tasausvaraus _____ -	242		247		252		257	
Vähennetään investointituet, korvaukset ym. _____ -	243		248		253		258	
4. Jäännökset _____ =								
5. Poisto ¹⁾ _____ -								
6. Poistamattomat hankintamenot vuoden 2014 lopussa _____ =	244 ²⁾		249		254 ²⁾		259 ²⁾	

B Koneet, kalajoutimet

	Koneet ja kalajoutimet 25 %		Siltittämättömät kalat yms. 10 %		Salaajat, polttoaineet 20 %	
	euro	snt	euro	snt	euro	snt
1. Menojään nös vuoden 2014 alussa _____ +	260		266		272	
2. Hankinta- ja perusparannusmenot verovuonna _____ +	261		267		273	
3. Vähennetään tasausvaraus _____ -	262		268		274	
Vähennetään myyntihinnat _____ -	263		269		275	
Vähennetään korvaukset, avustukset ym. _____ -	264		270		276	
4. Menojään nös _____ =						
5. Poisto ¹⁾ _____ -						
6. Menojään nös vuoden 2014 lopussa _____ =	265 ²⁾		271		277	
Käyttöön ottamattomien koneiden hankintamenot verovuonna 2014 ⁴⁾ _____ +					278	
Käyttöön ottamattomien rakennusten hankintamenot verovuonna 2014 ⁵⁾ _____ +					279	
Em. menoihin käytetty tasausvaraus _____ -					280	

VI Selvitys maatalouden kalustoon kuuluvista ajoneuvoista ja niiden käytöstä

281 Ajoneuvon käyttötiedot perustuvat	Kokoaikainen ajon määrä 2014		Kokonaismenot muissa tilinnoissa		Yksityistalouden osuus ²⁾		Maatalouden osuus ³⁾	
	euro	snt	euro	snt	euro	snt	euro	snt
☐ 1 ajopäiväkirjaan	282				283		284	
☐ 2 muuhun selvitykseen								

VII Selvitys yksityistalouteen kuuluvan auton käytöstä maataloudessa

Auton käyttötiedot perustuvat	Kokoaikainen ajon määrä 2014		1. Enimmäismäärä yhteensä ¹⁾		2. Muu tilinnoissa yhteensä		3. Lisäajon määrä (1-2) ²⁾	
	euro	snt	euro	snt	euro	snt	euro	snt
☐ ajopäiväkirjaan	287						285	
☐ muuhun selvitykseen	288							

VIII Selvitys tilapäisestä työmatkasta aiheutuneista lisääntyneistä eläntökustannuksista

Matkan laatu	Matkapäivien määrä	Enimmäismäärä matkapäiviä ¹⁾		1. Enimmäismäärä yhteensä		2. Muu tilinnoissa yhteensä		3. Lisäajon määrä (1-2)	
		euro	snt	euro	snt	euro	snt	euro	snt
Yli 10 h									
Yli 6 h									
Ulkomaan matka									
Yhteensä								286 ²⁾	

30023

2

2	-4	2	Y-talouden liiketoiminta	
IX Maatalouden varallisuus/nettovarallisuus kaikilta maatiloilta yhteensä 31.12.2014			euro	snt
Varat				
1. Maatalousmaa ja tuotantorakennusten rakennuspaikat (vuoden 2013 verotuspäätöksen kohta Erittely maataloustoiminnan tiedoista)	432	+		
2. Tuotantorakennukset ¹⁾	466	+		
3. Lomamökkit ym. vuokrattavat asuinrakennukset tontteineen (kiinteistöverotuspäätös)	431	+		
4. Maatalouskoneet ja kalusto	467	+		
5. Maatalouteen kuuluvat osakkeet ja osuudet	468	+		
6. Muut maatalouteen kuuluvat varat (esim. tuotanto-oikeudet)	469	+		
Maatalouden varat yhteensä	731	=		
Vähennetään				
7. Maatalouden velat ja velvoitteet yhteensä ²⁾	732	-		
A MAATALOUDEN POSITIIVINEN NETTOVARALLISUUS ³⁾	735	=		
B MAATALOUDEN NEGAATIIVINEN NETTOVARALLISUUS	736	=		
Maatalouden muut varat				
8. Maatilaan kuuluvat etuudet kuten kiven-, soran-, saven- ja turpeenottoaikat	470			

X Vaatimus jaettavasta yritystulosta ⁴⁾

418	☐ 1 Pääomatulon enimmäismäärä on 10 % nettovarallisuudesta	☐ 2 Jaettava yritystulo on kokonaan ansiotuloa
Yrittäjäpuolisoiden vaatimus on yhteinen. Verotusyhitymän osakkaan vaatimus esitetään lomakkeella 36 Yhtymäselvitys.		

XI Maatalouden varoihin kuuluvien arvopapereiden luovutusvoitot

	euro	snt
Maatalouden käytössä olleiden arvopapereiden luovutusvoitot (erittely lomakkeella 9A)	409	

XII Yritystulon jako yrittäjäpuolisoiden kesken

	Yrittäjä		Puolito	
		%		%
1. Osuus maatalouden nettovarallisuudesta	413		414	
2. Työskentely maataloudessa (prosenttiosuus)	415		416	

XIII Varaukset

	vuodelta 2012		vuodelta 2013		vuodelta 2014	
	euro	snt	euro	snt	euro	snt
Purkamattomat varaukset vuoden 2014 lopussa	290		291		292	
Tasausvaraus	293		294		295	
Jälleenhankinta varaus						

917 Liitteitä

☐ 1 Verohallinnon liitelomakkeita	☐ 2 Muita liitteitä
--	--

Päiväys	Alekirjoitus ja nimen selvitys
---------	--------------------------------

2

30024